

23 DEKABR 2019
BƏLƏDİYYƏ SEÇKİLƏRİ

SEÇKİ GÜNÜ ÜÇÜN
YADDAŞ

Məntəqə seçki komissiyalarının hörmətli üzvləri,

Azərbaycan Respublikasında növbəti bələdiyyə seçkiləri Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı ilə bu il dekabrın 23-də keçiriləcək. Ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında əhəmiyyətli yer tutan bu irimiqyaslı tədbirin qanunvericiliyin tələblərinə riayət etməklə yüksək səviyyədə təşkil olunub azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsi üçün Mərkəzi Seçki Komissiyası və aidiyyəti dövlət orqanları tərəfindən zəruri addımlar atılır. Aşağı seçki komissiyalarının üzvləri də daxil olmaqla, müxtəlif statuslu seçki subyektlərinin maarifləndirilməsi, seçicilərin məlumatlandırılması və vətəndaşlarımızın seçmək və seçilmək kimi mühüm konstitusion hüquqlarının daha səmərəli təmin edilməsi məqsədi ilə nəzərdə tutulan bütün layihələr Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən hazırlanıb təsdiq olunan Təqvim Planı əsasında ardıcıl, sistemli və keyfiyyətlə gerçəkləşdirilir.

Bələdiyyə seçkilərinin müasir tələblərə uyğun, demokratiya və aşkarlıq şəraitində keçirilməsində digər seçki qurumları ilə yanaşı, məntəqə seçki komissiyalarının da üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Ona görə də Sizlər öz səlahiyyətlərinizin öhdəsindən peşəkarlıqla gələrək vətəndaşlarımızın seçki hüquqlarının qorunması, seçici siyahılarının dəqiqləşdirilməsi və seçicilərin həmin siyahılarla tanış edilməsi, seçki məntəqələri ərazisində seçkiqabağı təşviqat qaydalarına əməl edilməsinə nəzarətin təmin olunması, səsvermə məntəqələrinin seçkilərə hazırlanması, seçki günü seçicilərin azad və sərbəst səs vermələrinin təşkili, səslərin hesablanması və səsvermənin nəticələrinə dair rəsmi protokolların qüsursuz tərtib edilərək dərhal dairə seçki komissiyalarına çatdırılması kimi mühüm vəzifələri yüksək dəqiqliklə yerinə yetirməlisiniz.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının hazırladığı çoxsaylı təlimat, izah, qayda və digər normativ xarakterli sənədlərlə bərabər, seçki qanunvericiliyi əsasında hazırlanan və səsvermə günü prosedurlarının aydın və ətraflı şəkildə əks olunduğu bu Yaddaş kitabçası da səlahiyyət və vəzifələrinizi Seçki Məcəlləsinin tələblərinə uyğun həyata keçirməkdə Sizlər üçün dəyərli vəsait olacaq.

İnanıram ki, seçkilərin yüksək səviyyədə hazırlanıb, azad və ədalətli keçirilməsi üçün məntəqə seçki komissiyaları öz vəzifələrinin öhdəsindən layiqincə gələcəklər.

Bu yolda hər birinizə müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Məzahir Pənəhov,
Azərbaycan Respublikası
Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri

“Seçki günü üçün Yaddaş”
Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən işlənilib hazırlanmışdır.

MÜNDƏRİCAT

Bəzi terminlərin izahı.....	2
Birinci fəsil Rol və vəzifələr.....	4
İkinci fəsil Seçki məntəqəsinin açılması	9
Üçüncü fəsil Səsvermə saatlarında tədbirlər.....	12
Dördüncü fəsil Səslərin hesablanması, səsvermənin nəticələri haqqında hesabat.....	19

SEÇKİLƏR HAQQINDA

Seçkilər:	Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə seçkiləri
Seçki qanunu:	Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi
Seçki günü:	23 dekabr 2019-cu il
Səsvermə saatları:	08:00-dan 19:00-dək
Seçki dairələrinin sayı:	118 (işğal altında olan rayonların seçki dairələri istisna olmaqla)
Məntəqə seçki komissiyalarının sayı:	4 919 (bu sayə müvəqqəti əsaslarla yaradılan və işğal altında olan rayonların seçki dairələrinə aid seçki məntəqələri daxil deyil)
Seçki keçiriləcək bələdiyyələrin sayı:	1 606
Seçiləcək bələdiyyə üzvlərinin sayı:	15 156

QEYD: “Seçki günü üçün Yaddaş” kitabçası Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin müddəaları və Mərkəzi Seçki Komissiyasının qəbul etdiyi təlimat, izah və qaydalar əsasında hazırlanmışdır. Məntəqə seçki komissiyalarının üzvləri öz vəzifələrini düzgün və qanunun tələblərinə uyğun qaydada yerinə yetirmək üçün göstərilən əsas sənədlərlə dərindən tanış olmalıdırlar.

BƏZİ TERMİNLƏRİN İZAHI

- 1. Mərkəzi Seçki Komissiyası (bundan sonra – MSK)** – bütün ölkə ərazisi üzrə seçkilərin hazırlanmasına və keçirilməsinə məsul olan seçki komissiyası.
- 2. Dairə seçki komissiyası (bundan sonra – DSK)** – əhatə etdiyi ərazi üzrə seçkilərin hazırlanmasına və keçirilməsinə məsul olan seçki komissiyası.
- 3. Məntəqə seçki komissiyası (bundan sonra – MnSK)** – seçki məntəqəsində seçkilərin hazırlanıb keçirilməsinə məsul olan seçki komissiyası.
- 4. Seçki məntəqəsi** – səsvermə günü seçicilərin səs verdiyi yer.
- 5. Seçki qutusu** – səsvermə zamanı seçicilər tərəfindən işarələnmiş seçki bülletenlərinin salınması üçün əvvəlcədən müəyyən edilmiş qaydada kilidlənmiş şəffaf qutu.
- 6. Daşınmaz seçki qutusu** – səsvermə otağında səsvermə üçün istifadə olunan şəffaf qutu. Daşınmaz seçki qutusu səsvermə başlanmadan əvvəl seçki məntəqəsində nəzərdə tutulmuş yerdə qoyulur və səsliyin hesablanması prosesi başlananadək yerindən tərpənilir.
- 7. Daşınan seçki qutusu** – səsvermə otağından kənarında səsverməni təşkil etmək üçün istifadə edilən, nisbətən kiçik şəffaf qutu. Hər bir seçki məntəqəsində bir daşınan seçki qutusu olur.
- 8. Seçki bülleteni** – üzərində bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər haqqında məlumatlar olan xüsusi hazırlanmış sənəd. Seçici bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər arasında öz seçimini edib, bülletendə namizədlərin soyadlarından sağdakı kvadratlarda seçilməli olan bələdiyyə üzvlərinin sayına bərabər və ya bundan az sayda işarə qoyur. Seçki bülletenlərinin yuxarı sol küncü nömrələnmiş olur, üz tərəfinin yuxarı sağ küncünə MnSK-da möhür vurulur. Seçki bülleteni seçiciyə verilmədən nömrə olan yuxarı sol küncü MnSK-nın üzvü tərəfindən kəsilir və saxlanılır.
- 9. Müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülleteni** – MSK-nın müəyyən etdiyi formada hazırlanmış, nömrələnmiş yuxarı sol küncü kəsilmiş, üz tərəfinin yuxarı sağ küncü müvafiq MnSK-nın möhrü ilə möhürlənmiş seçki bülleteni.
- 10. Müəyyənləşdirilmiş formada olmayan seçki bülleteni** – MSK-nın müəyyən etdiyi formada hazırlanmamış, yaxud nömrələnmiş yuxarı sol küncü kəsilməmiş və ya üz tərəfinin yuxarı sağ küncü müvafiq MnSK-nın möhrü ilə möhürlənməmiş seçki bülleteni.
- 11. Etibarsız səs** – seçki qutusundan çıxmış müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülletenində namizədlərin soyadlarından sağdakı boş kvadratlarda seçilməli olan bələdiyyə üzvlərinin sayından artıq işarə qoyulması və yaxud heç bir işarə qoyulmaması və yaxud seçicinin iradəsini müəyyənləşdirməyə imkan verməyən işarənin qoyulması.
- 12. Etibarlı səs** – seçki qutusundan çıxmış müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülletenində namizədlərin soyadlarından sağdakı boş kvadratlarda seçilməli olan bələdiyyə üzvlərinin sayına bərabər və yaxud bu saydan az, seçicinin iradəsini müəyyənləşdirməyə imkan verən işarənin qoyulması.
- 13. Seçici siyahıları** – müvafiq seçki dairəsinin seçki məntəqəsi ərazisində yaşayan və seçki hüququna malik olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının siyahıları.
- 14. Əlavə seçici siyahısı** – səsvermə günü seçicilərin adları daxil edilən seçici siyahısı.
- 15. Şəxsiyyəti təsdiq edən sənəd** – səs vermək üçün seçicilərin təqdim etməli olduğu şəxsiyyət vəsiqəsi və ya qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş onu əvəz edən sənədlərdən biri.

16. Gözə görünməyən mürəkkəb – seçiciyə seçki bülleteni verilərək onun sol əlinin baş barmağına çilənən gözə görünməyən xüsusi tərkibli mürəkkəb (**xüsusi balon-qabda**). Belə mürəkkəbdən istifadənin məqsədi seçicinin bir dəfədən artıq səs verməsinin qarşısını almaqdır.

17. Ultrabənövşəyi lampa – seçicilərin barmağında gözə görünməyən mürəkkəbin olub-olmamasını yoxlamaq üçün ultrabənövşəyi işığı olan lampa.

18. Məşvərətçi səs hüquqlu üzv – MSK-nın tərkibinə bələdiyyələrin yarısından çoxunda namizədlər irəli sürən, DSK-nın tərkibinə isə dairənin ərazisindən bələdiyyələrin yarısından çoxunda namizədlər irəli sürən siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları tərəfindən təyin edilən şəxs. Onlar təyin edildikləri komissiyanın iclaslarında və tədbirlərində iştirak və çıxış edə bilərlər. Məşvərətçi səs hüquqlu üzvlər seçki bülletenini və səsvermə üçün qeydiyyatdan çıxma vəsiqəsini vermək, seçki bülletenlərini saymaq, seçki bülletenlərini və səsvermə üçün qeydiyyatdan çıxma vəsiqələrini ləğv etmək, seçkilərin nəticələri və yekunları haqqında protokolları tərtib etmək, müvafiq seçki komissiyalarının qərarlarını imzalamaq, seçki komissiyalarının səlahiyyətlərinə aid məsələlər üzrə qərar qəbul edilərkən səs vermək hüququ istisna olmaqla, seçki komissiyalarının həlledici səs hüquqlu üzvləri ilə eyni hüquqlara malikdirlər.

19. Müşahidəçi – seçki prosesini müşahidə etmək üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada MSK və ya DSK-da qeydiyyatdan keçmiş şəxs. Yerli müşahidəçi aktiv seçki hüququna malik Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, beynəlxalq müşahidəçi isə müvafiq qurumlar tərəfindən dəvət edilmiş xarici ölkə vətəndaşıdır. Qeydiyyatdan keçmiş müşahidəçilərə müvafiq lövhəcik verilir. Müşahidəçilər səsvermə günü seçki məntəqəsində olarkən həmin lövhəcik onların üzərində olmalıdır.

20. Səlahiyyətli nümayəndə – namizəd, siyasi partiya və siyasi partiyaların blokları tərəfindən təyin edilən, seçki komissiyaları qarşısında həmin şəxsləri təmsil edən, seçkiqabağı təşviqat da daxil olmaqla namizədin, siyasi partiyanın və siyasi partiyalar bloklarının adından hüquqi əhəmiyyətli hərəkətlər etmək hüququ olan şəxs.

21. Vəkil edilmiş şəxs – qeydə alınmış namizəd tərəfindən təyin edilən, müşahidəçi hüququna malik olan, qeydə alınmış namizədin seçilməsi üçün təşviqat aparən və digər bu cür fəaliyyətlə məşğul olan seçki subyekti. Bələdiyyə üzvlüyünə qeydə alınmış namizədin 3-ə qədər vəkil edilmiş şəxs təyin etmək hüququ vardır.

22. Qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsi – səsvermə günü seçicilər siyahısına daxil edildiyi seçki məntəqəsində səs vermək imkanı olmayan seçicilərə müvafiq olaraq DSK (səsvermə gününə 45–25 gün qalmış) və ya MnSK (səsvermə gününə 24–3 gün qalmış) tərəfindən verilən və digər seçki məntəqəsində səs vermək imkanı yaradan sənəd. Qeydiyyatdan çıxma vəsiqəsindən yalnız müvafiq bələdiyyənin hüduqları daxilində istifadə edilə bilər.

23. MnSK-nın protokolu – MnSK tərəfindən səsvermənin nəticələri haqqında üç nüsxədə tərtib olunmuş, hər bir nüsxəsi müxtəlif rəngdə olan rəsmi sənəd. Həmin sənəd karbonlaşdırılmış kağızdan buklet formasında hazırlanır.

Birinci fəsil

1. ROL VƏ VƏZİFƏLƏR

1.1. SEÇKİ KOMİSSİYALARININ STRUKTURU

MSK – sədr, sədrin müavini və iki katib də daxil olmaqla, 18 (on səkkiz) üzvdən ibarətdir. MSK-nın vəzifələri Seçki Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuşdur. MSK özünün təşkili prinsipinə uyğun olaraq DSK və MnSK-ları yaradır, DSK və MnSK-ların fəaliyyətinə rəhbərlik edir, seçkilərin hazırlanmasında və keçirilməsində Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının seçki hüquqlarına riayət olunmasına nəzarət edir, aşağı seçki komissiyalarına hüquqi, metodiki, texniki-təşkilati kömək göstərir, dövlət büdcəsindən seçkilərə ayrılan maliyyə vəsaitlərini seçki komissiyaları arasında bölüşdürür, bu vəsaitlərin təyinatı üzrə xərclənməsinə nəzarəti təmin edir, DSK-ların və onların vəzifəli şəxslərinin qərar və hərəkətlərindən (hərəkətsizliklərindən) şikayətlərə baxır və onlar barədə əsaslandırılmış qərarlar qəbul edir, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş başqa səlahiyyətləri həyata keçirir.

DSK – sədr və iki katib də daxil olmaqla, 9 (doqquz) üzvdən ibarətdir. DSK MnSK-ların fəaliyyətini əlaqələndirir, onlara lazımi təşkilati dəstək verir, seçki dairəsinin ərazisində vətəndaşların seçki hüquqlarına riayət olunmasına nəzarət edir, bələdiyyə üzvlüyünə namizədləri qeydə alır və onların seçkiqabağı fəaliyyətinə bərabər şərait yaradır, seçkilər haqqında seçicilərə məlumat verir, MnSK-ları otaqlarla, nəqliyyat və rabitə vasitələri ilə təmin edir, seçki məntəqələrində seçkilərin keçirilməsinə təşkilati-texniki köməklik göstərir, MnSK-ların qanunsuz qərarlarını ləğv edir, ərazisində fəaliyyət göstərən seçki məntəqələri üzrə səsvermənin nəticələrini ümumiləşdirərək MSK-ya təqdim edir, qanunauyğun digər səlahiyyətləri həyata keçirir.

DSK ilə bağlı məlumatları aşağıda qeyd edin:

Sədr: _____

Katib: _____

Katib: _____

DSK-nın ünvanı: _____

Telefon nömrəsi: _____

MnSK – sədr və iki katib də daxil olmaqla, 6 (altı) üzvdən ibarətdir. MnSK üzvlərinin əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

- seçicilər siyahısının təsdiq edilməsi;
- səsvermə otağının zəruri avadanlıq və ləvazimatlarla təmin edilməsi;
- seçicilərin məlumatlandırılması;
- seçki məntəqəsinin əhatə etdiyi ərazidə seçkiqabağı təşviqatın aparılması qaydalarına əməl olunmasının təmin edilməsi;
- seçki günü səsvermənin təşkili, səsərin hesablanması, səsvermənin nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi;
- Seçki Məcəlləsinin tələblərinin pozulması ilə əlaqədar şikayətlərə öz səlahiyyətləri daxilində baxıb əsaslandırılmış qərarlar qəbul edilməsi.
- səsvermənin nəticələri haqqında protokolun birinci nüsxəsinin, habelə seçki bülletenlərinin və digər seçki sənədlərinin DSK-ya göndərilməsi.

1.2. MnSK ÜZVLƏRİNİN VƏZİFƏLƏRİ

Səsvermə günü MnSK-nın üzvləri aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirirlər:

MnSK-nın sədri:

- MnSK-nın işinə ümumi rəhbərlik edir;
- MnSK-nın üzvləri arasında iş bölgüsü aparır;
- seçki məntəqəsini açıq elan edir, seçki komissiyasının üzvlərinə, orada olan seçicilərə və müşahidəçilərə boş seçki qutularını göstərib kilidləyir;
- seçki məntəqəsində səsvermənin başlanmasını və qurtarmasını elan edir;
- seçki məntəqəsində səsvermə qaydalarına əməl olunmasını təmin edir;
- seçki məntəqəsində asayiş pozularsa, onun bərpası üçün polis əməkdaşını dəvət edir;
- MnSK üzvlərinin fəaliyyətinin qanunun tələblərinə uyğun qurulmasını təmin edir;
- səslərin hesablanması və səsvermənin nəticələri haqqında rəsmi protokolun doldurulmasını təşkil edir;
- lazımi seçki sənədlərini imzalayır;
- səsvermənin nəticələri haqqında protokolu və digər seçki sənədlərini DSK-ya çatdırır;
- Seçki Məcəlləsinə uyğun digər vəzifələri həyata keçirir.

MnSK sədrinin sərəncamları səsvermə otağında olan şəxslər üçün məcburidir.

MnSK-nın katibi:

- MnSK sədrinin göstərişlərini və müəyyənləşdirilmiş vəzifələri icra edir;
- yerli və beynəlxalq müşahidəçilərin siyahısını tərtib edir;
- lazımi seçki sənədlərini imzalayır;
- MnSK-nın sədri seçki məntəqəsində olmadıqda, onun səlahiyyətlərini həyata keçirir;
- Seçki Məcəlləsinə uyğun digər vəzifələri yerinə yetirir.

MnSK-nın üzvləri:

- sədrin iş bölgüsünə əsasən onlara həvalə olunmuş vəzifələri icra edirlər:
 - MnSK üzvlərindən biri seçki məntəqəsinin girişində dayanıb səs verməyə gələn seçicinin sol əlinin baş barmağının mürəkkəblə işarələnib-ışarələnmədiyini və şəxsiyyətini təsdiq edən sənədinin olub-olmamasını yoxlayır, habelə onun səsverməyə aid suallarının olub-olmamasını soruşur;
 - MnSK üzvlərindən biri seçicinin şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi yoxlayır, onun həmin seçki məntəqəsində səsvermə hüququna malik olmasına əmin olur, seçicinin şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin seriyası və nömrəsini seçici siyahısında qeyd edir, seçicinin sol əlinin baş barmağına gözə görünməyən mürəkkəb çiləyir, seçiciyə seçki bülleteni verir, onun düzgün doldurulması qaydasını izah edir, bülleten korlandıqda, seçiciyə yeni bülleten verir (müəyyən olunmuş qaydada);
 - MnSK üzvlərindən biri səsvermə otağında seçki qutusuna (qutularına) yaxın yerdə dayanmalı və əmin olmalıdır ki, heç kəs qutuya toxunmur, seçicilərin hamısı səsvermədən sonra seçki bülletenini seçki qutusuna salır və səsvermə otağını tərk edirlər;
 - lazımi seçki sənədlərini imzalayırlar;
 - MnSK sədrinin göstərişlərini və onlara verilən digər səlahiyyətləri icra edirlər;
 - Seçki Məcəlləsinə uyğun digər vəzifələri yerinə yetirirlər.
- MnSK-nın sədri seçki məntəqəsində olmadıqda, onun səlahiyyətlərini MnSK-nın katibi və ya komissiyanın bu vəzifələr həvalə olunmuş digər üzvü həyata keçirir.

1.3. MÜŞAHİDƏÇİLƏR VƏ KÜTLƏVİ İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN (KİV) NÜMAYƏNDƏLƏRİ

Seçki komissiyalarının fəaliyyəti şəffaf olmalıdır. Səsvermə günü seçki komissiyalarının fəaliyyətini aşağıdakı şəxslər müşahidə edə bilərlər:

- qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər;
- müvafiq qaydada qeydə alınmış səlahiyyətli nümayəndələr və vəkil edilmiş şəxslər;
- müvafiq seçki komissiyasının məşvərətçi səs hüquqlu üzvləri;
- müvafiq lövhəciyi təqdim etməklə yerli və beynəlxalq müşahidəçilər;
- KİV nümayəndələri.

QEYD: seçkilərin digər iştirakçıları kimi, müşahidəçilər də Seçki Məcəlləsinin 2.6-cı maddəsində göstərilən aşağıdakı şərtlərə riayət etməlidirlər:

- mətbuat azadlığına hörmət bəsləmək;
- öz peşə fəaliyyəti ilə məşğul olan KİV nümayəndələrinin işinə mane olmamaq, namizədlərin, siyasi partiyaların (siyasi partiyalar bloklarının) seçki kampaniyalarına müdaxilə etməmək və onu pozmamaq;
- seçkiqabağı təşviqat materiallarının yayılmasına mane olmamaq;
- seçkiqabağı təşviqat plakatlarını və digər bu cür təşviqat materiallarını məhv etməmək və korlamamaq;
- seçkiqabağı kütləvi tədbirlərin keçirilməsinə mane olmamaq;
- seçkilərin azad, sərbəst, dinc və mütəşəkkil keçirilməsi üçün seçki orqanları ilə və onların vəzifəli şəxsləri ilə əməkdaşlıq etmək;
- seçicilərin öz iradəsini azad və sərbəst bildirməsinə maneçilik törətməmək;
- səlahiyyətli şəxslərə və müşahidəçilərə hörmət bəsləmək və onlarla əməkdaşlıq etmək;
- səsvermənin gizliliyini saxlamaq və saxlanılmasına kömək göstərmək;
- seçiciləri qeyri-qanuni hərəkətlərlə öz tərəfinə çəkməmək;
- seçki komissiyalarının fəaliyyətlərinə əsassız müdaxilə etməmək, səslərin verilməsi və ya səslərin hesablanması prosesini pozmamaq;
- seçkilərin qanuni təsdiqlənmiş nəticələrinə hörmət etmək, seçkilərlə bağlı hər bir şikayəti səlahiyyətli orqana təqdim etmək və həmin orqanın bu şikayətlə bağlı qərarına riayət etmək;
- hədə-qorxu və böhtan xarakterli və ya zorakılığa çağıran çıxışlar etməmək və bu cür materialları yaymamaq;
- seçicilərə mükafat təklif etməmək, onları cəza ilə hədələməmək;
- dövlət resurslarından, bələdiyyə və digər ictimai resurslardan Seçki Məcəlləsində nəzərdə tutulmamış hallarda istifadə etməmək;
- təzyiq göstərmək və ya bəxşis təklif etmək yolu ilə və ya digər qanunazidd üsullarla seçiciləri səs verməyə, səsvermədən çəkindirməyə sövq etməmək;
- təzyiq göstərmək və ya bəxşis təklif etmək yolu ilə və ya digər qanunazidd üsullarla öz namizədliklərini irəli sürməyə və ya irəli sürməməyə, namizədliklərini geri götürməyə və ya geri götürməməyə, seçkiqabağı təşviqatda iştirak etməyə və ya iştirak etməməyə məcbur etməmək;
- heç bir vəzifəli şəxsin namizədin dəstəklənməsinə yönəldilən köməyindən və ya fəaliyyətindən istifadə etməmək.

QEYD: müşahidəçilər Seçki Məcəlləsinin müvafiq maddələrində nəzərdə tutulmuş və seçkilərdə müşahidəçilərin fəaliyyət qaydaları ilə bağlı tələblərlə tanış olmalıdırlar.

Səsvermə günü müşahidəçilərin aşağıdakı hüquqları vardır:

- səsvermə günü istədiyi vaxt müvafiq seçki məntəqəsinin səsvermə otağında olmaq;
- seçki komissiyasının iclaslarını müşahidə etmək (səsvermə günündən əvvəl yalnız Seçki Məcəlləsinin 40.13-cü maddəsinə görə xüsusi icazə almış müşahidəçilər bu hüquqdan istifadə edə bilərlər);
- seçici siyahıları ilə tanış olmaq;

- seçki məntəqəsi açılmazdan əvvəl gözə görünməyən mürəkkəbin və ultrabənövşəyi lampanın yoxlanılmasında iştirak etmək və digər hərəkətləri – seçki bülletenlərinin sayılmasını, qeydiyyatdan çıxma vəsiqələrinin ləğv edilməsini, seçki qutularının kilidlənməsini və s. müşahidə etmək;
- səsvermənin təşkili ilə əlaqədar təklif və iradlarla MnSK-nın sədrinə, o olmadıqda isə onu əvəz edən şəxsə müraciət etmək;
- seçicilərin barmaqlarına mürəkkəbin çilənməsini və seçki bülletenlərinin verilməsini müşahidə etmək;
- seçicilərin səsvermə kabinetinə daxil olmalarını və oranı tərk etmələrini, bülletenlərin seçki qutusuna salınmasını müşahidə etmək;
- səsvermə otağından kənar daşınan seçki qutusunu müşayiət etmək, seçicilərin səsvermə prosesini müşahidə etmək;
- səs vermiş seçicilərin sayını hesablamaq, ləğv edilmiş seçki bülletenlərinin sayılmasını müşahidə etmək;
- seçki qutusundan çıxmış seçki bülletenlərinin sayılmasını müşahidə etmək;
- komissiyanın qanuni fəaliyyətinə mane olmadan müşahidəni maneəsiz aparmağa imkan verən məsafədən seçicilərin səslərinin hesablanmasına, seçicilərin səsləri hesablarkən doldurulmuş və ya doldurulmamış hər bir seçki bülleteninə səs etibarlılığını yoxlamaq məqsədilə baxmaq, səsvermənin nəticələri və seçkilərin yekunları haqqında seçki komissiyasının protokolu və digər sənədlərlə tanış olmaq;
- müşahidənin nəticələrinin seçki komissiyasının protokoluna əlavə olunmasını tələb etmək;
- seçki komissiyalarının sənədlərinin surətlərini qanunauyğun çıxarmaq və ya almaq;
- seçicilərin səslərinin təkrar hesablanmasını müşahidə etmək;
- seçki sənədlərinin yuxarı seçki komissiyalarına göndərilməsini müşahidə etmək.

YADDA SAXLA!

1. Yerli və beynəlxalq müşahidəçilər eyni hüquqlara malikdirlər və eyni vəzifələr daşıyırlar.
2. Müşahidəçilərdən seçki məntəqəsinə gələcəkləri barədə MnSK-nı qabaqcadan xəbərdar etmələri tələb olunmur.

Müşahidəçilərə aşağıdakı hərəkətlər qadağan edilir:

- seçicilərə seçki bülletenləri vermək;
- seçicinin barmağını mürəkkəblə işarələmək və ya seçicinin barmağında mürəkkəbin olub-olmamasını ultrabənövşəyi lampa ilə yoxlamaq;
- seçiciyə necə səs verəcəyi və ya necə səs verdiyi haqqında sual vermək;
- köməyə ehtiyacı olan seçicinin xahişi ilə onun əvəzinə seçki bülleteninin alınması qrafasında imza etmək və seçki bülleteninə işarə qoymaq;
- seçki komissiyasının işinə mane olmaq və ya qanunsuz olaraq seçki komissiyasının fəaliyyətinə müdaxilə etmək;
- seçicinin seçiminə təsir etmək və ya gizli səsverməni pozmaq;
- seçki komissiyalarının həlledici səs hüquqlu üzvləri ilə birlikdə birbaşa seçki bülletenlərini saymaq;
- seçicilər arasında təşviqat aparmaq;
- bu və ya digər namizədin, siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun lehinə, yaxud əleyhinə yönələn və ya bu cür qiymətləndirilə bilən hərəkətlər və ya çağırışlar etmək;
- müvafiq seçki komissiyasının qərarlarının qəbul olunmasına müdaxilə etmək;
- seçicilərin suallarına cavab vermək (öz statusu ilə bağlı suallar istisna olmaqla).

KİV nümayəndələri seçki komissiyalarının bütün iclaslarını işıqlandıra, səsvermənin nəticələri və seçkilərin yekunları haqqında protokollarla və qərarlarla tanış ola, habelə müvafiq seçki komissiyasının qərarının, səsvermənin nəticələrinə dair protokolunun və onlara qoşulan digər sənədlərin surətlərini müəyyən edilmiş qaydada ala bilərlər.

Müşahidəçilər, müşahidənin aparılması prinsiplərinə (bir namizədin və ya siyasi partiyanın mənafeləri naminə seçki prosesinə təsir göstərilməməsi, müşahidə edilən hərəkətlərə aid olan bütün halların və faktların nəzərə alınması, müşahidənin açıq aparılması, müşahidənin yekunlarının faktlara əsaslanması) hökmən əməl etməli, aşkar etdikləri faktları müəyyən olunmuş qaydada (buna dair müvafiq akt tərtib etməklə) rəsmiləşdirməli, imkan daxilində həmin faktların rəsmiləşdirilməsinə maraqlı şəxslərin diqqətini cəlb etməlidirlər. Seçki prosesində aşkarlığın təmin edilməsi, ehtimal edilən pozuntuların qarşısının alınması və baş vermiş pozuntuların nəticələrinin aradan qaldırılmasının təmin edilməsi məqsədilə həmin halların müvafiq komissiyanın nəzərinə çatdırılmasının məqsədmüvafiqliyi daim diqqətdə saxlanılmalıdır.

YADDA SAXLA!

Seçicinin öz iradəsini ifadə etməsinə təsir göstərməyə cəhd edən və ya gizli səsvermənin qaydalarını pozan müşahidəçi statusuna malik olan şəxs MnSK-nın qərarı ilə məntəqədən çıxarılır. Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 42.3-cü maddəsinin tələblərini pozan beynəlxalq müşahidəçilərin akkreditasiyası MSK tərəfindən, yerli müşahidəçilərin qeydiyyatı isə onları qeydiyyata alan seçki komissiyasının müraciəti əsasında müvafiq məhkəmə tərəfindən ləğv oluna bilər.

İkinci fəsil

2. SEÇKİ MƏNTƏQƏSİNİN AÇILMASI

TAPŞIRIQLAR

Seçki günü səhər saat 07:00-dan gec olmayaraq MnSK-nın üzvləri seçki məntəqəsini səsvermə prosesinə hazırlamaq üçün toplaşırlar. MnSK-nın bütün üzvləri işə hazır olmalıdırlar. Seçki məntəqəsinin açılışına hazırlıq üçün sədr və ya onu əvəz edən komissiya üzvü aşağıdakı tapşırıqları verir:

1. Seçki materiallarının və avadanlıqlarının hazırlanması

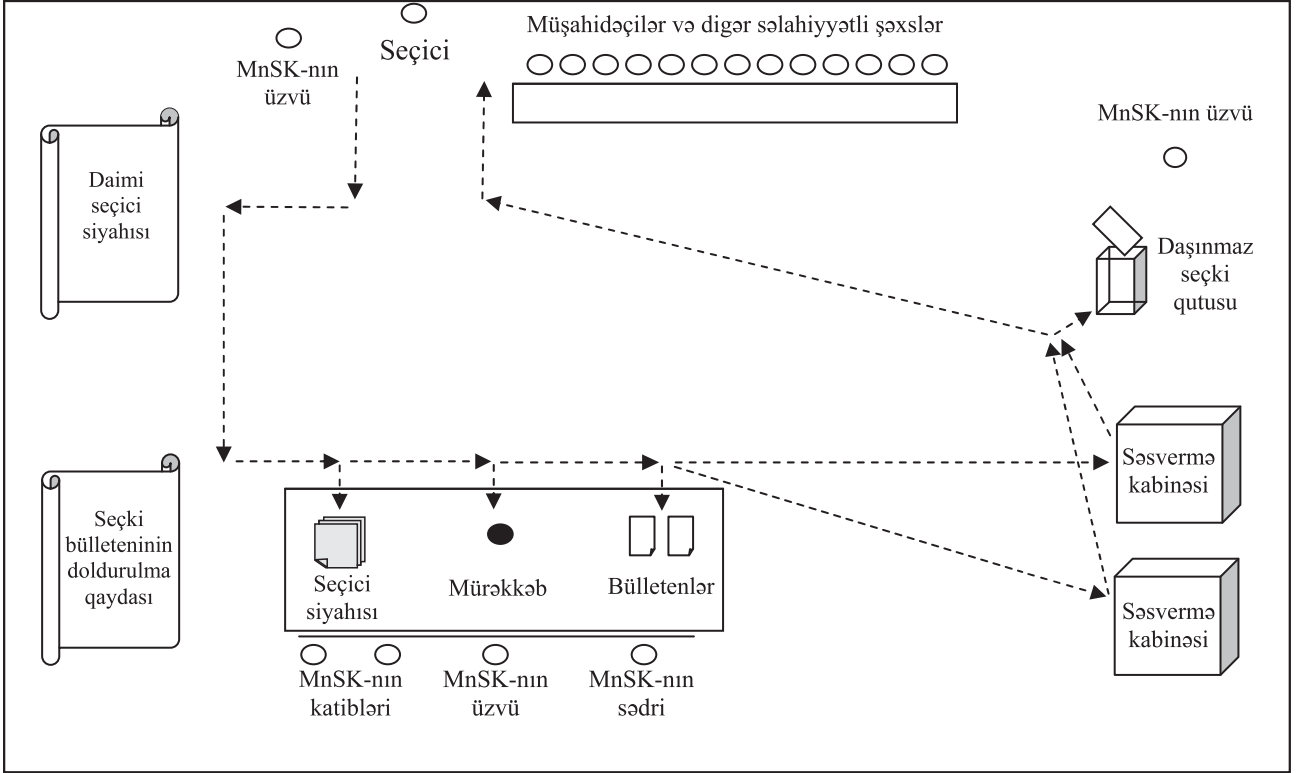
MnSK-nın üzvləri seçki məntəqəsində işin təşkilinə cavabdehdir. Səsvermə kabinələri və müvafiq məlumat lövhələri düzəldilməli, səsvermə qaydasına dair təlimat plakatları divara vurulmalı və səsvermə kabinələrində yerləşdirilməli, MnSK-nın möhrü, gözə görünməyən mürəkkəb balonları, ultrabənövşəyi lampa, batareyalar, səsvermə üçün zəruri olan material və avadanlıqlar hazırlanmalıdır.

Aşağıda göstərilən seçki materiallarının və avadanlıqların yoxlama siyahısı seçki məntəqəzində lazımi materialların və avadanlığın siyahısını tutmaq üçün sizə kömək məqsədilə hazırlanıb. Çatışmayan avadanlıqlar barədə, yaxud səsvermə günü hər hansı bir material tükənərsə, DSK ilə əlaqə saxlayın.

SEÇKİ MATERIALLARININ VƏ AVADANLIQLARININ SİYAHISI

- Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi
- MSK-nın təlimatları
- Seçicilər siyahısı
- Əlavə seçicilər siyahısının forması
- Səsvermə kabinələri
- Seçki məntəqəsi üçün daşınmaz seçki qutusu (qutuları)
- Daşınan seçki qutusu
- Seçki qutularının bağlanması üçün birdəfəlik kilidlər
- Seçki bülletenləri
- MnSK-nın karbonlaşdırılmış və nömrələnmiş protokolu
- Seçicilərin maarifləndirilməsi üçün plakatlar
- Namizədlər haqqında məlumat (əgər varsa)
- Məlumat lövhələri
- Seçki bülleteninə nümunəsi
- Seçki məntəqəsindən kənar səs vermək üçün ərizələr
- Gözə görünməyən mürəkkəblə dolu xüsusi qablar (balonlar)
- Ultrabənövşəyi lampalar
- Ultrabənövşəyi lampalar üçün ehtiyat batareyalar
- MnSK-nın möhrü
- Möhür üçün mürəkkəbli döşəkcələr
- Qaralama üçün boş səsvermə protokolunun formaları
- Müşahidəçilər üçün boş səsvermə protokolunun formaları
- Qayçı
- Sap
- İynə
- Kalkulyatorlar
- Qələmlər
- Xətkeşlər
- Neft lampası, şam, fənər və s.
- Generatorlar

Səsvermə otağını aşağıdakı sxemə uyğun təşkil etməyə çalışın!*

QEYD: Bələdiyyə seçkiləri üzrə seçki bülletenlərinin böyük formatlı nümunəsində heç bir işarə qoyula bilməz.

2. Səsverməyə dair təlimat və məlumat plakatları

MnSK-nın sədri səsvermə otağında məlumat lövhəsində asılmış seçki bülleteninin doldurulmasına dair izahın səsvermə kabinəsində də yerləşdirilməsini təmin etməlidir. O, səsvermə saatlarında həmin plakatların yerində olmasını müntəzəm surətdə yoxlamalıdır.

3. Təşviqat materiallarının seçki məntəqəsindən çıxarılması

MnSK-nın üzvləri səsverməyə 24 saat qalmış seçicilərin maarifləndirilməsi üçün nəzərdə tutulan məlumatlar istisna olmaqla, bütün təşviqat materiallarını səsvermə otağının daxilindən və xaricindən çıxarmalıdır.

4. Akkreditasiyanın yoxlanılması

MnSK-nın katibi seçki məntəqəsinə gəlmiş bütün müşahidəçilərin akkreditasiyasını, qeydə alınmış namizədlərin və siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının səlahiyyətli nümayəndələrinin, vəkil edilmiş şəxslərinin və KİV nümayəndələrinin lövhəciklərini yoxlamalıdır.

5. DSK-dan alınmış seçki bülletenlərinin sayılması və qeydiyyatı

Səsvermə başlanmadan əvvəl MnSK-nın üzvləri buna hüququ olan şəxslərin müşahidəsi ilə seçki bülletenlərini sayır, onların hər birinin MnSK tərəfindən əvvəlcədən möhürləndiyini yoxlayır (bülletenlər Seçki Məcəlləsinin 99.6-cı maddəsinə uyğun olaraq DSK-dan alındıqdan sonra onların üz tərəfinin yuxarı sağ küncü MnSK-nın möhrü ilə möhürlənir) və bu barədə akt tərtib edirlər. Seçki bülletenlərinin sayı dəqiqləşdirildikdən sonra MnSK-nın sədri onların sayını elan edir. Bu məlumat səsvermənin nəticələri haqqında protokolun qaralama nüsxəsinin 3-cü bəndinə daxil edilir.

* Qeyd: veb-kameralar quraşdırılan səsvermə otağının sxemi sonuncu səhifədə göstərilib.

6. Seçki qutularının hazırlanması

Səhər saat 07:50-də MnSK-nın sədri seçki məntəqəsini açıq elan edir, boş seçki qutularını seçki komissiyasının üzvlərinə, seçki məntəqəsində olan müşahidəçilərə göstərir, onları bağlayır, fərdi nömrələnmiş və təhlükəsizlik üçün nəzərdə tutulmuş birdəfəlik plastik kilidlərlə bağlayır. Sədr həmin kilidlərin fərdi nömrələrini elan edir. Bu nömrələr MnSK-nın müvafiq aktında qeyd olunur. Səsvermə günü seçki qutuları müşahidəçilərin və MnSK üzvlərinin maneəsiz daim müşahidə edə biləcəyi yerdə yerləşdirilməlidir.

7. İstifadə edilməmiş qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqələrinin ləğv edilməsi

Əgər seçki məntəqəsində istifadə edilməmiş qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqələri varsa, seçki günü səsvermə başlananadək MnSK istifadə edilməmiş qeydiyyatdan çıxma vəsiqələrini sayır, yarı kəsməklə ləğv edir, ayrıca zərfə qoyur və bu barədə müvafiq akt tərtib edir.

8. Mürəkkəb və ultrabənövşəyi lampaların yoxlanılması

Mürəkkəb və ultrabənövşəyi lampalar seçki məntəqəsi açılmazdan əvvəl müşahidəçilərin müşahidəsi ilə yoxlanılır. Yoxlama səsvermə otağında, MnSK üzvlərinin birinin çəçələ barmağında aparılır və mürəkkəb balonları səsvermə otağında, masanın üstündə, hamının sərbəst görə biləcəyi yerdə saxlanılır.

9. Səsvermənin nəticələrinə dair məlumatları göstərmək məqsədilə böyüdülmüş protokol nümunələrinin asılması

Səsvermə otağında səsvermənin nəticələri barədə məlumatları göstərmək məqsədilə səsvermənin nəticələrinə aid böyüdülmüş protokol nümunələri asılmalıdır.

10. Vəzifə bölgüsünün aparılması

Seçki məntəqəsi açılmazdan əvvəl MnSK-nın sədri komissiya üzvləri arasında aparılan vəzifə bölgüsünü təsdiqləyir və onlar öz iş yerlərini tuturlar. MnSK üzvlərinin vəzifə bölgüsü sədrin razılığı ilə komissiya üzvlərinin fikirləri nəzərə alınmaqla dəyişdirilə bilər.

11. Seçki məntəqəsinin açılması

Səhər saat 08:00-da MnSK-nın sədri səsvermənin başlanmasını ucadan elan edir.

Səsvermə günü seçki məntəqəsində kimlər ola bilər:

- MnSK-nın üzvləri;
- MSK və DSK-nın üzvləri;
- müvafiq seçki komissiyasının məşvərətçi səs hüquqlu üzvləri;
- qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyaların blokları, müvafiq qaydada qeydə alınmış səlahiyyətli nümayəndələr və vəkil edilmiş şəxslər, akkreditasiyadan keçmiş beynəlxalq və yerli müşahidəçilər;
- KİV nümayəndələri;
- seçicilər (o cümlədən, səsvermənin həyata keçirilməsi zamanı yardıma ehtiyacı olan seçicilərə kömək edən şəxslər).

Zəruri hallarda aşağıdakı şəxslər də seçki məntəqəsində ola bilərlər:

- səsvermə hüququnu həyata keçirən zaman və ya MnSK sədrinin dəvəti ilə yalnız ictimai asayışı bərpa etmək üçün xidməti geyim formasında olan polis işçiləri;
- müvafiq mütəxəssislər (MnSK sədrinin dəvəti ilə yalnız texniki problemləri həll etmək üçün);
- zəruri yardıma ehtiyac olan hallarda dəvət edilən mütəxəssislər (təcili tibbi yardım, yanğınsöndürmə və s. üzrə mütəxəssislər).

Onlar vəzifələrini icra edən kimi seçki məntəqəsini tərk etməlidirlər.

YADDA SAXLA!

Seçki günü ərzində MnSK-nın həlledici səs hüquqlu üzvləri seçki məntəqəsini tərk etməməlidirlər. Həmin gün seçki məntəqəsində SİQARET ÇƏKMƏK VƏ SPİRTLİ İÇKİ İÇMƏK QƏTİ QADAĞANDIR.

Üçüncü fəsil

3. SƏSVERMƏ SAATLARINDA TƏDBİRLƏR

3.1. SƏSVERMƏ PROSESİ

Səsvermə prosesində MnSK-nın üzvləri tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər aşağıda göstərilmişdir. Seçici (o cümlədən, qeydiyyatdan çıxma vəsiqəsi ilə səs verən seçici) səs vermək üçün şəxsiyyət vəsiqəsini və ya onu əvəz edən müvafiq sənədi təqdim etməlidir.

QEYD: bu prosesdə baş verə biləcək müstəsna hallar 3.3-cü bölmədə izah edilir.

Seçicilər seçki məntəqəsinə daxil olarkən onların sol əlinin baş barmağında (həmin barmağı olmadıqda isə sonrakı barmağında) mürəkkəbin olub-olmamasını ultrabənövşəyi lampa ilə yoxlamağı **UNUTMAYIN!**

Seçicini qarşılayan və barmağının gözə görünməyən mürəkkəblə işarələnməsini yoxlayan MnSK-nın üzvü:

- seçki məntəqəsinə gələn hər bir seçicini səsvermə otağının girişində salamlayır;
- seçicilərin şəxsiyyətini təsdiqləyən müvafiq sənədlərini yoxlayır;
- ultrabənövşəyi lampa vasitəsilə seçicinin sol əlinin baş barmağının dırnaq və dərisinin bir hissəsinin gözə görünməyən mürəkkəblə işarələnib-ışarələnmədiyini yoxlayır və əmin olur ki, seçici səs verməyib. Ultrabənövşəyi işıq seçicinin sol əlinin baş barmağı boyunca salınmalıdır;
- əgər seçicinin barmağı artıq mürəkkəblə işarələnmişsə, MnSK-nın üzvü ondan dərhal məntəqəni tərk etməsini tələb edir və seçicinin bu tələbi yerinə yetirməsinə əmin olur;
- hər bir seçicidən səsvermə prosesinə aid sualın olub-olmamasını soruşur;
- barmağında mürəkkəb olmayan seçiciyə məlumat lövhəsinə, sonra isə bülleten verən və seçicinin barmağını mürəkkəblə işarələyən MnSK-nın üzvünə yaxınlaşmağı tövsiyə edir.

QEYD: siz ultrabənövşəyi lampanın işlək vəziyyətdə saxlanılmasına və məntəqədə ehtiyat batareyaların olmasına əmin olmalısınız.

Səs vermək üçün seçici aşağıdakı sənədlərdən birini təqdim etməlidir:

1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün:
 - **şəxsiyyət vəsiqəsi.**
2. Həqiqi və ya müddətli hərbi xidmətdə olan hərbi qulluqçular üçün:
 - **zabitin şəxsi vəsiqəsi;**
 - **hərbi билет.**
3. Barələrində həbs qətimkan tədbiri seçilərək istintaq təcridxanalarında saxlanılan təqsirləndirilən şəxslər üçün:
 - **Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti tərəfindən verilmiş təqsirləndirilən şəxsin şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd.**
4. Azadlıqdan məhrumetmə yerlərində və xüsusi müəssisələrdə cəza çəkən məhkumlar üçün:
 - **Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti tərəfindən verilmiş məhkumun şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd.**
5. Azərbaycan Respublikası ərazisində 5 ildən az olmayaraq daimi yaşayan vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün:

- icazə vəsiqəsi (Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti tərəfindən verilmiş onların ölkə ərazisində şəxsiyyətini və yaşayış yeri üzrə qeydiyyatı alındığını təsdiq edən sənəd);
- vətəndaşlığı olmayan şəxsin şəxsiyyət vəsiqəsi.

6. Müvafiq bələdiyyənin ərazisində 5 ildən az olmayaraq yaşayan xarici ölkə vətəndaşları üçün (onların vətəndaşı olduqları dövldə əcnəbilərin bələdiyyə seçkiləri zamanı eyni hüquqları tanınmış olduqda):

- icazə vəsiqəsi.

YADDA SAXLA!

Səsvermə prosesində yuxarıda göstərilən sənədlərdən başqa, digər sənədlərdən istifadə olunması yolverilməzdir.

Seçicinin barmağını gözə görünməyən mürəkkəblə işarələyən və bülleten verən MnSK-nın üzvü:

- seçicinin adını və soyadını soruşur və şəxsiyyətini təsdiq edən müvafiq sənədi təqdim etməyi ondan xahiş edir;
- seçicinin adını seçicilər siyahısında tapır;
- təqdim olunmuş şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin seriyası və nömrəsini seçicilər siyahısında seçicinin adı qarşısında qeyd edir;
- seçiciyə sol əlinin baş barmağının gözə görünməyən mürəkkəblə işarələnməsini təklif edir;

YADDA SAXLA!

Barmağının mürəkkəblə işarələnməsinə etiraz edən seçiciyə seçki bülleteninə verilməyəcəyi izah edilir. Əgər seçici fikrini dəyişməzsə, ondan seçki məntəqəsini tərk etməsi xahiş olunur. Bu barədə seçici siyahısında "işarələnmədən imtina etdi" qeydi aparılır.

Seçicinin barmağı mürəkkəblə işarələnməzdən **ƏVVƏL** seçicinin adının seçici siyahısında olduğu **YƏQİN EDİLMƏLİDİR!**

- seçici razılaşırsa, onun sol əlinin baş barmağının dirnaq və dərisinin bir hissəsini gözə görünməyən mürəkkəblə işarələyir və işarələndiyini yəqin edir. O, seçicini təlimatlandırır ki, mürəkkəb quruyanaqək barmağına toxunmasın;

QEYD: əgər seçicinin sol əlinin baş barmağı yoxdursa, MnSK-nın üzvü onun növbəti yaxın barmağını mürəkkəblə işarələyir. Əgər seçicinin sol əli yoxdursa, MnSK-nın üzvü seçicinin sağ əlinin baş barmağını mürəkkəblə işarələyir (seçicinin sağ əlinin baş barmağı yoxdursa, barmağın işarələnməsi yuxarıda göstərilmiş digər əldəki qaydaya müvafiq olaraq həyata keçirilir);

Seçicinin sol əlinin baş barmağının gözə görünməyən mürəkkəblə işarələnməsi **ZƏRURİDİR!**

- seçiciyə möhürlənmiş seçki bülleteni verir. Seçki bülletenini seçiciyə verərkən bülletenin nömrələnmiş yuxarı sol küncünü kəsir və özündə saxlayır;
- adı seçicilər siyahısında olan seçicidən siyahıda adının qarşısındakı "Seçicinin seçki bülleteni alması haqqında imza" qrafasında imza etməsini xahiş edir;
- seçicini seçki bülletenində namizədlərin soyadlarından sağdakı kvadratlarda seçiləcək bələdiyyə üzvlərinin sayına bərabər və ya bundan az sayda işarə qoyması barədə təlimatlandırır;
- seçicini boş səsvermə kabinetinə keçib seçki bülletenində işarə qoyması, bülleteni qatlaması və seçki qutusuna salaraq seçki məntəqəsini tərk etməsi barədə təlimatlandırır.

YADDA SAXLA!

Hər seçici seçicilər siyahısında imza edərək yalnız **BİR** seçki bülleteni alır və onda işarə qoyur. Seçicilər seçki bülleteninə işarəni səsvermə kabinetində gizli şəkildə qoymalıdır. Seçki məntəqəsindəki seçici axınına diqqət yetirilməlidir. Səsvermə kabinetində seçici səs verərkən digər seçicinin kabinetə daxil olmasına imkan **VERİLMƏMƏLİDİR!**

XƏBƏRDARLIQ

Səsvermənin gizliliyini pozmaq, başqasının əvəzinə səs vermək və bir şəxs tərəfindən seçki qutusuna birdən artıq seçki bülleteni salmaq Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyətə səbəb olur. Bu əmələ görə həmin şəxs pul cəriməsi, yaxud islah işləri ilə cəzalandırıla bilər. Buna yol **VERİLMƏMƏLİDİR!**

MnSK-nın seçki qutusunun mühafizəsi üçün cavabdeh üzvü:

- seçicinin seçki bülletenini qatlayaraq seçki qutusuna salmasına əmin olur;
- səs vermiş seçicidən seçki məntəqəsini tərk etməsini xahiş edir.

YADDA SAXLA!

Seçiciyə təsir göstərməyə cəhd edən, gizli səsvermənin qaydalarını pozan şəxs MnSK-nın qərarı ilə seçki məntəqəsindən çıxarılır.

3.2. SEÇİCİLƏRİN SƏSVERMƏDƏ İŞTİRAKININ MONİTORINQI

DSK sizdən seçki günü ərzində seçicilərin səsvermədə iştirakı barədə hesabat tələb edəcək. Buna görə, siz seçki bülleteni almış seçicilərin sayını təyin olunmuş vaxt intervalında müəyyən etməlisiniz.

Həmin məlumatın cədvəli aşağıda təqdim olunur. Göstərilən müvafiq saatadək gələn seçicilərin səsvermədə iştirakını müəyyən edin, rəqəmlərdən soldakı kvadratı işarələyin və səsvermədə iştirak etmiş seçicilərin sayını qeyd edin.

SEÇİCİLƏRİN SƏSVERMƏDƏ İŞTİRAKI BARƏDƏ İLKİN MƏLUMAT

☐ 10:00	_____
☐ 12:00	_____
☐ 15:00	_____
☐ 17:00	_____
☐ 19:00	_____

3.3. SƏSVERMƏ PROSESİNDƏ MÜSTƏSNA HALLAR

SEÇİCİ SEÇKİ BÜLLETENİNİ KORLAYIBSA...

Əgər seçici seçki bülletenini korlayıbsa, ona yeni bülleten verilməsini xahiş edə bilər. Seçici korlanmış seçki bülletenini ona bülleten vermiş MnSK-nın üzvünə qaytarmalıdır.

Seçki bülleteninin verilməsinə məsul olan MnSK-nın üzvü:

- korlanmış seçki bülletenini seçicidən alır;
- korlanmış seçki bülletenini yarı kəsməklə ləğv edir və onu korlanmış seçki bülletenləri üçün nəzərdə tutulmuş ayrıca zərfə qoyur;
- seçiciyə yeni seçki bülleteni verir;
- seçicinin seçki bülletenini korlaması və ona yenisinin verilməsi barədə seçicilər siyahısında seçicinin soyadından sağda bu barədə müvafiq qeyd edir;

- seçicini dərhal boş səsvermə kabinetinə keçmək, yenidən səs vermək və seçki məntəqəsini tərk etmək barədə təlimatlandırır;
- hər bir korlanmış seçki bülleteni barədə ayrıca akt tərtib edir.

SEÇİCİNİN SEÇKİ BÜLLETENİNİ ALMAQDA VƏ YA DOLDURMAQDA KÖMƏYƏ EHTİYACI VARSA...

Seçki bülleteni almaq və ya doldurmaq üçün köməyə ehtiyac olan seçici seçki komissiyalarının həlledici və məşvərətçi səs hüquqlu üzvləri, müşahidəçilər, qeydə alınmış namizədlər, siyasi partiyalar, siyasi partiyalar bloklarının səlahiyyətli nümayəndələri, vəkil edilmiş şəxslər istisna olmaqla başqa şəxsə müraciət edə bilər. Seçiciyə seçki bülletenini almaqda və ya doldurmaqda kömək edən şəxs öz inisialını və soyadını göstərməklə, seçici siyahısının "seçicinin seçki bülletenini alması haqqında imza" qrafasında imza etməlidir.

Bülleteni doldurmaq üçün seçici dərhal boş səsvermə kabinetinə daxil olur. Ehtiyac olarsa, kömək göstərən şəxs seçici ilə birlikdə səsvermə kabinetinə daxil ola bilər. Səsvermə kabinetindən çıxdıqdan və bülleteni seçki qutusuna saldıqdan sonra seçicidən və ona kömək edən şəxsdən seçki məntəqəsini tərk etmələri tələb olunur.

YADDA SAXLA!

Müşahidəçilərin, qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiyalar bloklarının səlahiyyətli nümayəndələrinin və vəkil edilmiş şəxslərinin, seçki komissiyalarının həlledici və məşvərətçi səs hüquqlu üzvlərinin seçki bülletenini almaqda və ya onu doldurmaqda seçiciyə kömək etməsinə icazə **VERİLMİR**.

ƏGƏR SEÇİCİ QEYDİYYATDAN ÇIXMA (SƏSVERMƏ) VƏSİQƏSİ İLƏ SƏS VERMƏK İSTƏYİRSƏ...

YADDA SAXLA!

Qeydiyyatdan çıxma vəsiqəsindən yalnız müvafiq bələdiyyənin hüduqları daxilində istifadə edilə bilər.

Seçicinin barmağını mürəkkəblə işarələyən və bülleten verən MnSK-nın üzvü:

- seçicinin adını soruşur, müəyyən olunmuş şəxsiyyətini təsdiqləyən sənədi təqdim etməyi ondan xahiş edir;
- seçicinin şəxsiyyətini təsdiqləyən sənədlə uyğunluğunu yəqin etmək üçün qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsini yoxlayır;
- səs verərkən seçicidən qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsində yaşayış yerinin ünvanını yazmağı və imza etməyi xahiş edir;
- qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsini alır və seçicilər siyahısına tikməklə əlavə edir;
- bu Yaddaşın 3.1-ci bölməsində göstərilmiş qaydada seçicinin səs verməsini təmin edir.

SEÇİCİNİN ŞƏXSİYYƏTİNİ TƏSDİQLƏYƏN MÜVAFİQ SƏNƏDİ YOXDURSA...

Seçici tələb olunan şəxsiyyətini təsdiqləyən sənədi özü ilə gətirməyibsə, MnSK-nın seçicini qarşılayan və barmağının mürəkkəblə işarələnməsini yoxlayan üzvü həmin seçiciyə bu halda səs verməsinin qeyri-mümkünlüyünü və tələb olunan şəxsiyyəti təsdiqləyən sənədlə gəlməsini izah etməlidir.

YADDA SAXLA!

MSK-nın təsdiq etdiyi səsvermə üçün nəzərdə tutulan sənədlərdən başqa, digər sənədlərlə səs vermək **OLMAZ**.

Seçiciyə seçki bülleteni MSK-nın təsdiq etdiyi səsvermə üçün nəzərdə tutulan şəxsiyyəti təsdiqləyən müvafiq sənəd təqdim edildikdə verilməlidir.

SEÇİCİNİN ADI SEÇİCİLƏR SIYAHISINDA YOXDURSA ...

Seçici seçki məntəqəsinə daxil olub seçicilər siyahısı ilə tanış olarkən öz adını siyahıda tapmadıqda, seçicinin səsvermə hüququnu yoxlayan MnSK-nın üzvü həmin seçicinin adının siyahıya salınması üçün MnSK-nın sədrinə müraciət etməsini məsləhət görür. Seçicinin adının əlavə seçici siyahısına salınması və ya salınmaması yalnız MnSK-nın qərarı əsasında olmalıdır (seçicinin adının əlavə seçici siyahısına daxil edilməsinə əsas kimi sizin məntəqənin ərazisində müvafiq polis orqanları tərəfindən verilmiş daimi və ya müvəqqəti qeydiyyatda olmasını təsdiqləyən və s. bu kimi sənədlər əsas götürülə bilər).

3.4. DAŞINAN SEÇKİ QUTUSU İLƏ SƏSVERMƏ PROSESİ

Seçki günü səhhətinə görə və ya digər üzrlü səbəblərdən seçki məntəqəsinə gələ bilməyən seçicilərin daşınan seçki qutusu ilə səsvermə otağından kənarında səs vermək hüququ vardır. Səsvermə otağından kənarında səs vermək istəyən şəxslər seçki gününə ən azı 24 saat qalmış bu barədə MnSK-ya yazılı və ya şifahi müraciət etməlidirlər. MnSK üzrlü səbəbdən səsvermə otağına gələ bilməyən seçiciyə səsvermədə iştirak etmək imkanı yaratmalıdır.

DSK səsvermə otağından kənarında səs vermək üçün MnSK-ya edilmiş müraciətlərin sayını seçki gününə ən azı 12 saat qalmışadək təsdiq edir.

YADDA SAXLA!

Daşınan seçki qutusundan yalnız seçki günü istifadə oluna bilər.

* * *

Müşahidəçilərin daşınan seçki qutusunu müşayiət etmək hüququ var.

* * *

Daşınan seçki qutusunun yarığı sonuncu seçici səs verib qurtardıqdan sonra bağlanmalıdır.

Seçki günü MnSK-nın sədri:

- ↳ daşınan seçki qutusu ilə səs vermək istəyən şəxslərin müraciətlərini nəzərdən keçirməli, bu şəxslərin adları və ünvanları göstərilən siyahını hazırlamalıdır;
- ↳ səsvermə otağından kənarında səsverməni təşkil etmək üçün MnSK-nın müxtəlif siyasi partiyaları və ya maraqları təmsil edən iki üzvünü müəyyən etməlidir;
- ↳ səsvermə otağından kənarında səsvermənin keçirilməsinin vaxtını müəyyən etməlidir;
- ↳ MnSK-nın bu iş üçün məsul üzvlərinin seçki məntəqəsindən aldıkları bülletenlərin sayını qeyd etməlidir;
- ↳ səsvermə otağından kənarında səsverməni təşkil etmək məqsədilə MnSK üzvlərinin seçki məntəqəsini tərk etmələri barədə müşahidəçilərə məlumat verməli və onları bu səsvermə prosesinin təşkilini bütünlüklə müşahidə etmək üçün MnSK-nın üzvləri ilə birlikdə göstərilən ünvana getməyə dəvət etməlidir.

MnSK-nın daşınan seçki qutusu ilə səsverməni təşkil etməyə cavabdeh olan üzvləri:

- ↳ qəbul olunan ərizələrin sayına uyğun möhürlənmiş seçki bülleteni, o cümlədən korlanma ehtimalına görə əlavə üç seçki bülleteni alırlar;
- ↳ seçki sənədlərinin mühafizəsini təmin edib, seçicinin yaşadığı ünvana gedirlər;
- ↳ səsvermə otağından kənarında səs vermək üçün yazılmış ərizələrdə seçicilərin adlarını dəqiqləşdirirlər;

YADDA SAXLA!

Əgər seçici səsvermə otağından kənar da səs vermək üçün əvvəlcədən ərizə yazmayıbsa və yalnız şifahi müraciət edibsə, ərizəni MnSK üzvlərinin yanında yazmalıdır. Ərizədə seçicinin soyadı, adı, atasının adı, doğulduğu il (2019-cu ildə 18 yaşı tamam olanlar (seçki günü də daxil olmaqla) üçün əlavə olaraq doğulduğu ay və gün), şəxsiyyət vəsiqəsinin və ya onu əvəz edən sənədin seriyası, nömrəsi, yaşayış yerinin ünvanı və seçki məntəqəsinin nömrəsi göstərilməlidir. Ərizənin arxa tərəfində seçici möhürlənmiş seçki bülleteni almasını öz imzası ilə təsdiqləyir.

- seçicinin şəxsiyyətini təsdiq edən müvafiq sənədini yoxlamalıdır;
- şəxsiyyəti təsdiqləyən sənəddəki müvafiq məlumatları seçicinin səsvermə otağından kənar da səs vermək üçün yazdığı ərizəsində qeyd etməlidir;
- möhürlənmiş seçki bülletenin yuxarı sol küncünü kəsməli və həmin küncü bunun üçün nəzərdə tutulmuş zərfdə saxlamalıdır;

YADDA SAXLA!

Daşınan seçki qutusu vasitəsilə səs verən seçicilərin barmaqları mürəkkəblə işarələnmişdir.

- seçiciyə möhürlənmiş seçki bülleteni verməli və seçicini seçiləcək bələdiyyə üzvlərinin sayına bərabər və ya bundan az sayda namizədin soyadının qarşısındakı kvadratlarda aydın işarə qoyması barədə təlimatlandırılmalıdır;
- seçicidən seçki bülleteni alması barədə səsvermə otağından kənar da səs vermək üçün yazdığı ərizənin arxa tərəfində imza etməsini xahiş etməlidirlər;
- seçicinin gizli səs verməsini təmin etməlidirlər;

QEYD: Əgər seçici seçki bülletenini doldurarkən səhvə yol vermişdirsə, ona yeni bülleten verilə bilər. Korlanmış seçki bülletenləri ayrıca zərfdə qoyulmalıdır (korlanmış seçki bülletenlərinə dair bu kitabçanın 3.3-cü bölməsindəki müddəalara bax).

QEYD: Seçici seçki bülletenini almaq və ya doldurmaq üçün zəruri hallarda kömək istəyə bilər. MnSK üzvlərinin və müşahidəçilərin seçki bülletenini almaqda və ya doldurmaqda seçiciyə kömək etməsinə icazə verilmir. Seçiciyə kömək edən şəxsin adı seçicinin səsvermə otağından kənar da səs vermək üçün yazdığı ərizədə qeyd edilməlidir.

- seçki bülletenini qatlayaraq daşınan seçki qutusuna salmaq üçün seçicini təlimatlandırılmalıdır;
- bütün seçki materiallarını etibarlı surətdə saxlamalı və müşahidəçilərlə birlikdə səsvermə otağından kənar da səsvermə təşkil olunacaq digər ünvana getməlidirlər;
- səsvermə otağından kənar da səs vermək üçün müraciət etmiş bütün seçicilər səs verdikdən sonra daşınan seçki qutusunu, istifadə olunmuş bülletenlərin kəsilmiş küncünü, istifadə olunmamış və korlanmış seçki bülletenlərini (əgər varsa), eləcə də yazılı ərizələri dərhal seçki məntəqəsinə qaytarmalıdır;
- seçicilərin ərizələri ilə əlaqədar istifadə olunan, geri qaytarılan, korlanan (əgər varsa) seçki bülletenlərinin sayı barədə ayrıca akt tərtib edilməlidir.
- daşınan seçki qutusunun yarlığını sonuncu seçici səs verib qurtardıqdan sonra bağlamalıdır. Bu qutu kilidlənməli və səsli hesablanmasınadək **AÇILMAMALIDIR**.

MnSK-nın səsvermə otağından kənar da səsvermənin təşkilinə cavabdeh olan üzvləri seçki məntəqəsinə gələn kimi MnSK-nın sədri və ya onu əvəz edən şəxs:

- istifadə olunmamış seçki bülletenlərinin sayını qeyd etməlidir;
- korlanmış seçki bülletenlərinin sayını qeyd etməlidir;
- seçici siyahısında səsvermə otağından kənar da səs vermiş seçicilərin adının qarşısında xüsusi qeyd aparmalıdır;
- səsvermə otağından kənar da təşkil olunmuş səsvermə haqqında məlumatları ayrıca sənəddə qeyd etməlidir.

3.5. MÜHAFİZƏ

Seçki günü ictimai asayişin bərpası üçün formada olan polis əməkdaşları seçki məntəqəsinə MnSK sədrinin dəvəti ilə daxil ola bilərlər. İctimai asayiş bərpa edildikdən sonra polis işçiləri seçki məntəqəsinə tərk etməli və azı 100 metr aralıda olmalıdırlar. Onların seçici qismində seçki məntəqəsinə bir dəfə daxil olmaq hüququ vardır.

Polis əməkdaşı asayiş bərpa etmək məqsədilə səsvermə otağında olduğu müddətdə səsvermə dayandırılır. Əgər 6 (altı) saat müddətində asayiş bərpa olunmazsa, DSK-nın qərarı ilə seçki məntəqəsi bağlanır və həmin məntəqə üzrə səsvermənin nəticələri etibarsız sayılır.

3.6. SƏSVERMƏ ÜÇÜN SEÇİCİLƏRİN SEÇKİ MƏNTƏQƏSİNƏ DAXİL OLMASININ DAYANDIRILMASI

Saat 19:00-da MnSK-nın sədri səsvermənin başa çatdığını ucadan elan edir və deyir: “Yalnız səsvermə otağında olan və seçki bülleteni almış seçicilər səs verə bilərlər”. Bu zaman səsvermə otağında növbəyə dayanmış seçicilərin səs verməsi və səs verdikdən sonra seçki məntəqəsinə tərk etməsi təmin edilməlidir.

YADDA SAXLA!

Səsvermə başa çatdıqda seçki məntəqəsində MnSK-nın həlledici və məşvəətçi səs hüquqlu üzvləri, akkreditasiyadan keçmiş müşahidəçilər, qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər, onların səlahiyyətli nümayəndələri və vəkil edilmiş şəxsləri, siyasi partiyaların və siyasi partiyalar bloklarının səlahiyyətli nümayəndələri, vəkil edilmiş şəxsləri və mətbuat nümayəndələri ola bilərlər. Onların üzərində müvafiq lövhəciklər olmalıdır.

Dördüncü fəsil

4. SƏSLƏRİN HESABLANMASI. SƏSVERMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ HAQQINDA HESABAT

4.1. SƏSLƏRİN HESABLANMASINA HAZIRLIQ

Axırını seçici səs verdikdən sonra MnSK-nın sədri seçki bülletenlərinin sayılması prosesində iştirak etmək hüququ olan şəxslərdən başqa, hamının seçki məntəqəsini tərk etməsini təmin etməlidir. Bu zaman otaq bağlanmalıdır.

BUNLAR VACİBDİR

Səslərin hesablanması prosesi bütövlükdə səsvermə otağında həyata keçirilməlidir. Daşınan və daşınmaz seçki qutuları, seçicilər siyahısı və digər seçki materialları səslərin hesablanması başa çatanadək həmin otaqda qalmalıdır.

Səslərin hesablanması zamanı seçki məntəqəsində **YALNIZ** aşağıdakı şəxslər ola bilər:

- MnSK-nın həlledici səs hüquqlu üzvləri;
- seçki komissiyasının məşvərətçi səs hüquqlu üzvləri;
- qeydə alınmış bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər;
- müvafiq qaydada qeydə alınmış səlahiyyətli nümayəndələr və vəkil edilmiş şəxslər;
- yerli və beynəlxalq müşahidəçilər;
- qeydiyyatdan keçmiş KİV nümayəndələri.

QEYD: Yalnız MnSK-nın həlledici səs hüquqlu üzvləri səslərin hesablanmasını birbaşa həyata keçirirlər.

Diqqət yetir!

Seçki günü səsvermə otağında olan və seçki hərəkətlərinin həyata keçirilməsini müşahidə edən şəxslərin qeydiyyatı MnSK-nın katibi tərəfindən aparılır.

Səslərin hesablanması üçün münasib şəraitin yaradılmasından ötrü lazım olmayan materiallar və avadanlıqlar bir tərəfə yığılmalıdır. Səslərin hesablanması üçün zəruri olan bütün sənəd formalarının əl altında olması təmin edilir. Müvafiq materialların yaddaş-siyahısı aşağıda göstərilmişdir:

SƏSLƏRİN HESABLANMASINA HAZIRLIQ ÜÇÜN LAZIM OLAN SƏNƏD VƏ AVADANLIĞA DAİR YADDAŞ - SİYAHİ

- Seçicilər siyahısı
- Əlavə seçicilər siyahısı
- İstifadə edilməmiş seçki bülletenlərinin sayı haqqında məlumat
- Korlanmış seçki bülletenlərinin qoyulduğu zərflər və onların sayı haqqında akt
- Səsvermənin nəticələri haqqında protokolun qaralama üçün nəzərdə tutulmuş nüsxəsi və doldurulmamış əsli
- Seçki məntəqəsində olan şəxslərə verilməsi nəzərdə tutulmuş boş protokol nüsxələri
- MSK-nın müvafiq təlimatları
- Neft lampaları, şamlar, fənərlər və s.
- Kalkulyator
- Seçki sənədlərinin qablaşdırılması üçün zərflər və kisə
- Qələmlər, karandaşlar, kağız və s.

MnSK-nın sədri seçki bülletenlərinin sayılması və səsvermənin nəticələri haqqında protokolun doldurulması qaydalarını MnSK üzvlərinə bir daha izah etməlidir.

MnSK-nın sədri tətbiq olunacaq ümumi prosedurlar barədə izahat verməlidir:

- səsvermənin nəticələri haqqında protokol tərtib edilərkən onun hər bir bəndi otaqda ucadan elan edilir;

- rəsmi protokol tərtib edilməzdən əvvəl məlumatlar protokolun qaralama nüsxəsində sözlə və rəqəmlə qeyd olunur;
- müşahidəçilər protokolun MnSK tərəfindən yoxlanılmış və onun möhrü ilə təsdiqlənmiş nüsxəsinin surətini və onlara qoşulan qanunvericiliklə qadağan edilməyən sənədlərin surətlərinin bir nüsxəsini haqqı ödənilmədən çıxara və ya ala bilər, əlavə nüsxələri isə MSK tərəfindən müəyyən edilən haqq ödənilməklə ala bilərlər.

MnSK-nın sədri səsərin hesablanması prosesinə aid olan hər bir şeyi nəzərdən keçirir.

DİQQƏT: Səsvermə günü aşağıdakı hallar MnSK tərəfindən mütləq nəzərə alınmalıdır.

Hesablama prosesinin mərhələləri:

Birinci mərhələ – seçki qutuları açılmazdan əvvəl MnSK-nın üzvləri aşağıdakıları müəyyən edir:

- seçki məntəqəsi üzrə seçici siyahılarında olan seçicilərin ümumi sayı;
- seçici siyahısında olan seçicilərin sayı;
- əlavə seçici siyahısında olan seçicilərin sayı;
- qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsi almış seçicilərin sayı;
- DSK tərəfindən verilmiş seçki bülletenlərinin sayı;
- seçki bülleteni alan seçicilərin sayı;
- səsvermə otağından kənar səs vermiş seçicilərin ərizələrinin sayı;
- qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsi ilə səs vermiş seçicilərin sayı;
- istifadə edilməmiş seçki bülletenlərinin sayı;
- korlanmış seçki bülletenlərinin sayı.

YADDA SAXLA!

Seçki qutuları açılmazdan əvvəl istifadə edilməmiş seçki bülletenləri səsvermə otağındakı müşahidəçilərin müşahidəsi ilə məntəqə seçki komissiyasının üzvləri tərəfindən sayılır və ləğv edilir. Həmin seçki bülletenlərinin sayı elan edilir və səsvermənin yekun protokolunda qeyd olunur.

YADDA SAXLA!

Seçki qutuları yalnız bu mərhələ başa çatdıqdan sonra açılmalıdır.

İkinci mərhələ – MnSK-nın sədri seçki qutuları açıldıqdan sonra səsərin hesablanması prosesinin mərhələlərini yenidən izah edir. MnSK aşağıdakı hesablamaları aparır və nəticələri protokolun qaralamasında qeyd edir. Bu mərhələdə aşağıdakı məlumatların müəyyən olunması vacibdir:

- daşınan və daşınmaz seçki qutularındakı seçki bülletenlərinin sayı;
- daşınan və daşınmaz seçki qutularındakı müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülletenlərinin sayı;
- etibarsız səsərin sayı;
- etibarlı səsərin sayı;
- hər bir namizədə verilmiş səsərin sayı.

QEYD: Daşınan və daşınmaz seçki qutularındakı müəyyənləşdirilmiş formada olmayan seçki bülletenlərinin sayı müəyyən edilir, buna dair akt tərtib olunur və həmin akt protokola əlavə edilir.

YADDA SAXLA!

Səsərin hesablanması ümumi hesablama prosesinə yekun vurulanadək fasiləsiz aparılmalıdır.

Protokol tərtib olunarkən:

- Əvvəl səsvermənin nəticələri haqqında protokolun ilkin **QARALAMASINI** tərtib edin. Siz qaralama protokolundakı səhvləri düzəldə bilərsiniz.
- Aşağıda göstərilmiş 1-6-cı hərəkətləri icra etməmiş seçki qutularını **AÇMAYIN**.
- **RƏSMİ** protokol diyircəkli qələmlə tərtib edilməlidir, bu protokola **HEÇ BİR** düzəliş və qaralama etmək olmaz.
- Protokol (istər qaralama, istərsə də rəsmi nüsxə olsun) yalnız MnSK-nın həlledici səs hüquqlu üzvləri tərəfindən tərtib edilir və imzalanır.

4.2. SƏSLƏRİN HESABLANMASI VƏ SƏSVERMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ HAQQINDA PROTOKOLUN DOLDURULMASINA DAİR İZAH

YADDA SAXLA!

SEÇKİ QUTULARINI AÇMAZDAN ƏVVƏL AŞAĞIDAKI HƏRƏKƏTLƏRİ İCRA EDİN VƏ BÜTÜN MƏLUMATLARI PROTOKOLUN QARALAMA NÜSXƏSİNDƏ QEYD EDİN.

1-ci hərəkət – Seçki məntəqəsi üzrə seçicilər siyahısında olan seçicilərin ümumi sayının hesablanması və qeyd edilməsi

- MnSK-nın daimi (və ya müvəqqəti) seçicilər siyahısındakı seçicilərin sayını yoxlayın və həmin məlumatı protokolun qaralama nüsxəsinin 1-ci bəndinin “a” yarım bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edərək ucadan elan edin.
- Əlavə seçicilər siyahısındakı seçicilərin sayını yoxlayın və həmin sayı protokolun qaralama nüsxəsinin 1-ci bəndinin “b” yarım bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edərək ucadan elan edin.
- Protokolun 1-ci bəndinin “a” və “b” yarım bəndlərindəki rəqəmləri toplayın, alınan rəqəm məntəqə üzrə seçicilər siyahısındakı seçicilərin ümumi sayıdır. Həmin sayı protokolun qaralama nüsxəsinin 1-ci bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edərək ucadan elan edin.

$$1=1a+1b$$

2-ci hərəkət – MnSK-dan qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsi almış seçicilərin sayını MnSK-nın aktına əsasən dəqiqləşdirərək protokolun qaralama nüsxəsinin 2-ci bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edərək ucadan elan edin.

YANILMAYIN: bu rəqəmin başqa seçki məntəqələrindən qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsi alaraq sizin seçki məntəqənizdə səsvermə (qeydiyyatdan çıxma) vəsiqəsi ilə səs vermiş seçicilərə aidiyyəti yoxdur.

QEYD: qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsi əldə etmiş sizin məntəqədən olan seçicilərin sayı seçki günündən əvvəl müəyyən olunmalı və MnSK-nın aktı ilə təsdiq edilməlidir. MnSK və DSK tərəfindən verilmiş qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqələrinin ümumi sayı həmin aktda qeyd olunmalıdır.

3-cü hərəkət – DSK-dan MnSK-ya verilmiş seçki bülletenlərinin sayının qeyd edilməsi

- Seçki bülletenlərinin sayı onların DSK-dan verilməsini təsdiqləyən aktda göstərilən rəqəmlə eyni olmalıdır.
- Həmin sayı protokolun qaralama nüsxəsinin 3-cü bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin.
- Bu rəqəmi ucadan elan edin.
- Bu rəqəm protokolun 4, 5 və 6-cı bəndlərinin cəminə bərabər olmalıdır.

$$3=4+5+6$$

4-cü hərəkət – Seçki bülleteni almış seçicilərin sayının qeyd edilməsi

- Əvvəlcə səsvermə otağından kənarında səs vermək üçün bülleten almış seçicilərin sayını elan edin. Bu məlumatı (həm də seçici siyahısındakı müvafiq qeydləri) səsvermə otağından kənarında səsverməyə dair müraciəti əks etdirən və arxasında seçicilərin bülleten almaları barədə imzaları olan ərizələrin sayına əsasən müəyyən etmək olar. Daşınan seçki qutusu ilə səs vermiş seçicilər haqqında seçici siyahısında müvafiq qeydlər olmalıdır.
- Həmin sayı protokolun qaralama nüsxəsinin 4-cü bəndinin “a” yarım bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin.
- Sonra səsvermə otağında seçki bülleteni alan seçicilərin sayını müəyyən edin. Bu say seçicilər siyahısındakı seçici imzalarının sayına bərabər olmalıdır.
- Alınan sayı protokolun qaralama nüsxəsinin 4-cü bəndinin “b” yarım bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin.
- Sonra səsvermə otağında qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqəsi ilə səs vermiş seçicilə-

rin sayını yoxlayın (həmin vəsiqələr seçicilər siyahısına tikilməklə əlavə olunmalıdır). Onları hesablayın və həmin məlumatı protokolun qaralama nüsxəsinin 4-cü bəndinin “c” yarım-bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edərək ucadan elan edin.

- ↳ Sonda 4-cü bəndin “a”, “b” və “c” yarım-bəndlərindəki sayları toplayın. Alınan sayı protokolun qaralama nüsxəsinin 4-cü bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin.
- ↳ Bu rəqəmi ucadan elan edin.

$$4=4a+4b+4c$$

5-ci hərəkət – İstifadə edilməmiş seçki bülletenlərinin sayılması, ləğvi və qeyd edilməsi

- ↳ İstifadə edilməmiş bülletenləri sayın.
- ↳ İstifadə edilməmiş hər bir seçki bülletenini aşağı sağ küncünü kəsməklə ləğv edin.
- ↳ Həmin rəqəmi elan edin.
- ↳ İstifadə edilmədən ləğv olunmuş bülletenləri zərflə qoyun və üzərində “İstifadə edilməmiş seçki bülletenləri” yazın.
- ↳ İstifadə edilmədən ləğv olunmuş bülletenlərin sayını, məntəqənin nömrəsini aid olduğu dairə ilə birgə zərfin üzərində qeyd edin.
- ↳ İstifadə edilmədən ləğv olunmuş bülletenlərin sayını protokolun qaralama nüsxəsinin 5-ci bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin.

İstifadə edilməmiş seçki bülletenləri
Bülletenlərin sayı: ____ sayılı MnSK ____ sayılı DSK

6-cı hərəkət – Korlanmış seçki bülletenlərinin müəyyən olunması və qeyd edilməsi

- ↳ Əvvəlcə içərisində seçicilər tərəfindən korlanmış bülletenlər olan zərflər (zərfləri) açın.
- ↳ Korlanmış bülletenləri sayın.
- ↳ Həmin rəqəmi elan edin.
- ↳ Bütün korlanmış bülletenləri ortadan kəsməklə ləğv edin (əgər bu edilməyibsə).
- ↳ Korlanıb ləğv edilmiş bülletenləri zərflə qoyun və zərfin üzərində “Korlanmış seçki bülletenləri” sözlərini qeyd edin.
- ↳ Korlanıb ləğv edilmiş bülletenlərin sayını, məntəqənin nömrəsini aid olduğu dairə ilə birgə zərfin üzərində qeyd edin.
- ↳ Korlanıb ləğv edilmiş bülletenlərin sayını sözlə və rəqəmlə protokolun qaralama nüsxəsinin 6-cı bəndində qeyd edin.

Korlanmış seçki bülletenləri
Bülletenlərin sayı: ____ sayılı MnSK ____ sayılı DSK

YADDA SAXLA!

Korlanmış seçki bülletenləri seçki günü ərzində bunun üçün nəzərdə tutulmuş zərfdə saxlanılmalıdır. Səsvermə otağından kənarında səsvermə zamanı korlanmış seçki bülletenlərini həmin zərflə qoymağı unutmayın.

Bu yaddaş kitabçasının 1-6-cı hərəkətlərini tamamladıqdan, protokolun qaralmasının 1-6-cı bəndlərini doldurduqdan və onların düzgünlüyünü bir daha yoxladıqdan sonra SEÇKİ QUTULARINI YOXLAYIN VƏ NÖVBƏ İLƏ AÇIN.

Hər bir seçki qutusuna müdaxiləni istisna etmək üçün qutuların kilidlərini müşahidəçilərin iştirakı ilə yoxlayın. Kilidlərin fərdi nömrələrini elan edin və aktda qeyd edin. Bu nömrələr daşınan və daşınmaz seçki qutuları kilidlənərkən hazırlanmış aktdakı nömrələrlə eyni olmalıdır.

7-ci hərəkət – Seçki qutularının açılması və içindəki bülletenlərin ayrılması (qruplaşdırılması)

Daşınan seçki qutusu üzrə:

- ↳ Daşınan seçki qutusunu müşahidəçilərin gözü qarşısında açın.
- ↳ Qutunun içindəki bülletenləri çıxarın və aşağıdakı bölgü üzrə ayırın (qruplaşdırın):
 - müəyyənləşdirilmiş formada olan bülletenlər;
 - müəyyənləşdirilmiş formada olmayan bülletenlər.
- ↳ Aşağıdakı meyarlardan hər hansı birinə cavab verməyən müəyyənləşdirilmiş formada olmayan bülletenləri kənara yığın və buna dair akt tərtib edin, sonradan onu protokola əlavə edin.

YADDA SAXLA!

Səslər hesablanarkən seçki qutularından çıxmış müəyyənləşdirilmiş formada olmayan seçki bülletenləri sayılaraq aktlaşdırılır və həmin akt səsvermənin nəticələri haqqında protokola əlavə olunur.

**SEÇKİ BÜLLETENİNİN MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMİŞ FORMADA
OLDUĞUNU TƏYİN ETMƏK ÜÇÜN MEYARLAR**

- Bülleten MSK-nın təsdiq etdiyi nümunəyə müvafiq olaraq rəsmən hazırlanmışdır.
- Bülletenin üz tərəfinin yuxarı sağ küncünə müvafiq MnSK-nın möhrü vurulmuşdur.
- Bülletenin nömrələnmiş yuxarı sol küncü kəsilmişdir.

YADDA SAXLA!

Bülleten bu üç meyarın hamısına bütövlükdə cavab verdikdə müəyyənləşdirilmiş formalı hesab edilir.

- ↳ Daşınan seçki qutusundakı müəyyənləşdirilmiş formada olan bülletenləri sayın, sonra bu rəqəmi elan edin və protokolun qaralama nüsxəsinin 7-ci bəndinin “a” yarım bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin.

$$7a \leq 4a$$

YADDA SAXLA!

Daşınan seçki qutusundan çıxmış müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülletenlərinin sayı səsvermə otağından kənarda səs vermək istəyən seçicilərə verilmiş seçki bülletenlərinin sayına bərabər, ya da bundan az ola bilər, lakin çox ola bilməz.

Daşınan seçki qutusundan çıxmış seçki bülletenlərini sayarkən, müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülletenlərinin sayı səsvermə otağından kənarda səs vermək üçün verilmiş ərizələrin sayından çox olarsa, bu seçki qutusundan çıxan bütün bülletenlər MnSK-nın qərarı ilə etibarsız hesab edilir.

Daşınan seçki qutusunu müşayiət edən MnSK üzvlərinin soyadları da göstərilməklə bu barədə akt tərtib edilir və həmin akt səsvermənin nəticələri haqqında protokola əlavə olunur.

Daşınmaz seçki qutusu üzrə:

- ↳ Daşınmaz seçki qutusunu müşahidəçilərin gözü qarşısında açın və onun içərisindəki seçki bülletenlərini aşağıdakı kimi ayırın (qruplaşdırın):
 - müəyyənləşdirilmiş formada olan bülletenlər;
 - müəyyənləşdirilmiş formada olmayan bülletenlər.
- ↳ Daşınmaz seçki qutusundakı müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülletenlərini sayın, bu rəqəmi elan edin və protokolun qaralama nüsxəsinin 7-ci bəndinin “b” yarım bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin.

$$7b \leq 4b+4c$$

YADDA SAXLA!

Daşınmaz seçki qutusundan çıxmış müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülletenlərinin sayı səsvermə günü seçki məntəqəsində seçicilərə verilmiş seçki bülletenlərinin sayına bərabər, ya da bundan az olmalıdır; əgər azdırsa, bu, seçicinin seçki bülleteni alması və onu qutuya salması ilə izah oluna bilər.

Daşınmaz seçki qutusundan çıxmış seçki bülletenləri sayılarkən, müəyyənləşdirilmiş formada olan seçki bülletenlərinin sayı səsvermə günü seçki məntəqəsində seçicilərə verilmiş seçki bülletenlərinin sayından çox olarsa, seçki qutusundakı bütün seçki bülletenləri MnSK-nın qərarı ilə etibarsız hesab edilir. Bu barədə tərtib edilmiş akt səsvermənin nəticələri haqqında rəsmi protokola əlavə edilir.

Sonra 7-ci bəndin “a” və “b” yarım bəndlərindəki sayları toplayın. Alınan sayı protokolun qaralama nüsxəsinin 7-ci bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin:

$$7=7a+7b$$

Protokolun 7-ci bəndinin cəmi 4-cü bənddən ya kiçik, ya da ona bərabər olmalıdır:

$$7 \leq 4$$

Bu say eyni zamanda protokolun 8-ci və 9-cu bəndlərinin cəminə bərabər olmalıdır:

$$7=8+9$$

QEYD: Hər iki qutudan çıxan müəyyənləşdirilmiş formada olmayan seçki bülletenləri kənar saxlanılır və səsli hesablanması zamanı nəzərə alınmır. Habelə onların sayı barəsində məlumat protokola daxil edilmir, lakin bu say müvafiq aktda göstərilir.

8-ci hərəkət – Daşınan və daşınmaz seçki qutularındakı etibarsız seçki bülletenlərinin müəyyən olunması

Seçki bülleteni aşağıdakı hallarda etibarsız sayılır:

SEÇKİ BÜLLETENİNİN ETİBARSIZ OLMASINI TƏYİN ETMƏK ÜÇÜN YADDAŞ

- Bülleten müəyyənləşdirilmiş formada (7-ci hərəkətdəki meyarlara bax);
- Bülletəndə namizədlərin soyadlarından sağdakı kvadratlarda heç bir işarə qoyulmamış və ya seçilməli olan bələdiyyə üzvlərinin sayından çox işarə qoyulmuşdur;
- Bülletəndə qoyulmuş işarədən seçicinin iradəsini müəyyənləşdirmək mümkün deyil.

Daşınan və daşınmaz seçki qutularındakı etibarsız seçki bülletenlərinin sayını protokolun qaralanasının 8-ci bəndində sözlə və rəqəmlə qeyd edin və bu sayı elan edin.

9-cu hərəkət – Daşınan və daşınmaz seçki qutularındakı etibarlı seçki bülletenlərinin müəyyən olunması

Seçki bülleteni aşağıdakı hallarda etibarlı sayılır:

SEÇKİ BÜLLETENİNİN ETİBARLI OLMASINI TƏYİN ETMƏK ÜÇÜN YADDAŞ

- Bülleten müəyyənləşdirilmiş formadadır (7-ci hərəkətdəki meyarlara bax);
- Bülletendə yalnız seçilməli olan bələdiyyə üzvlərinin sayına bərabər və ya bundan az sayda namizədin adının qarşısındakı boş kvadratlarda işarə qoyulmuşdur;
- Bülletendə qoyulmuş işarədən seçicinin iradəsini müəyyənləşdirmək mümkündür.

YADDA SAXLA!

Əgər seçki bülleteni yuxarıdakı şərtlərə cavab vermirsə, o, etibarsız hesab edilir. Bülletenin etibarlı olması barədə şübhə yarandıqda, MnSK-nın üzvləri səsvermə yolu ilə həmin bülletenin etibarlı olub-olmamasını müəyyən etməlidirlər. Seçki bülletenin etibarsız sayılması haqqında qərar qəbul edilərsə, həmin bülletenin arxa tərəfində etibarsız sayılmanın səbəbləri göstərilməli və bu qeydlər MnSK-nın sədri və katiblərinin imzası ilə təsdiqlənməlidir.

- Etibarlı seçki bülletenlərini sayın və bu rəqəmi elan edin.
- Protokolun qaralama nüsxəsinin 9-cu bəndində bu sayı sözlə və rəqəmlə qeyd edin.
- Bu rəqəm 10-cu bənddəki səslərin cəminə bərabər olmalıdır.

QEYD: Səslər sayılarkən istifadə edilmiş hər bir seçki bülletenin arxa tərəfi möhürlənir.

9=10

10-cu hərəkət – Etibarlı hesab edilmiş səslərin sayını müəyyən edin.

Bu hərəkətdə müəyyənləşdirilmiş formada olan qanunauyğun doldurulmuş (namizədlərin soyadlarından sağdakı kvadratlarda seçiləcək bələdiyyə üzvlərinin sayından çox olmayan sayda işarə qoyulmuş və bu işarələrdən seçicinin iradəsinin müəyyənləşdirilməsi mümkün olan) seçki bülletenlərindəki səslərin sayı göstərilməlidir.

Bu say protokolun 11-ci (etibarlı hesab edilmiş səslərin bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər arasında bölünməsi) bəndinin cəminə bərabər olmalıdır.

10=11

11-ci hərəkət – etibarlı hesab edilmiş səslərin bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər arasında bölünməsi

- Protokolun qaralama nüsxəsinin 11-ci bəndində verilmiş cədvəldə qeydə alınmış bütün bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin adlarını seçki bülletenində göstərilmiş ardıcılıqla yazın.
- Hər bir namizədin lehinə verilmiş səsləri ucadan elan etməklə hesablayın.
- Səslərin hesablanması bitdikdən sonra hər bir namizədin topladığı səslərin yekun sayını elan edib, bu sayı həmin namizədin adının qarşısındakı müvafiq qrafada sözlə və rəqəmlə qeyd edin.
- Verilmiş bütün səslərin cəmini hesablayın və həmin rəqəmi cədvəlin aşağısındakı müvafiq sətirdə sözlə və rəqəmlə qeyd edin.
- Protokolun 11-ci bəndinin cəmi 10-cu bənddə göstərilən etibarlı səslərin sayına bərabər olmalıdır.

4.3. SEÇKİ MƏNTƏQƏSİ BAĞLANMAZDAN ƏVVƏL SƏSVERMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ HAQQINDA PROTOKOLUN MəSK-NİN HƏLLEDİCİ SƏS HÜQUQLU ÜZVLƏRİ TƏRƏFİNDƏN DOLDURULMASI VƏ NƏTİCƏLƏR HAQQINDA HESABAT

MəSK-da səsvermənin nəticələri haqqında rəsmi protokolu doldurarkən verilmiş yaddaş - siyahıda göstərilən hər bir tapşırığı icra edin:

- protokolu qaralama nüsxəsini yoxlayın və onun düzgün doldurulduğunu yəqin edin;
- məlumatları diyircəkli qələmlə rəsmi protokola köçürün;
- protokolla razılaşmayan MəSK-nın həlledici səs hüquqlu üzvü protokola öz xüsusi rəyini əlavə edə bilər. Bu barədə protokolda qeyd aparılır;
- protokolu imzalayın;
- ümumi tanışlıq üçün protokolu 3-cü nüsxəsini dərhal seçki məntəqəsinin məlumat lövhəsində yerləşdirin. Bu nüsxə orada 5 gün qalmalıdır.

YADDA SAXLA!

MəSK-nın sədri, katibi və ya üzvlərindən biri müşahidəçilərin xahişi ilə protokolu çıxarılmış sərətlərinin hər birinin düzgünlüyünü yoxlamalıdır.

Əgər məlumatlar düzdürsə, "əslilə düzdür" sözlərini yazdıqdan sonra protokol komissiyasının möhrü ilə təsdiqləyin, təsdiqetmə tarixi və vaxtı qeyd edilir.

DSK-ya göndərməli olan sənədlər

- ↳ Əvvəlcə DSK-ya göndərilməsi tələb olunan bütün sənədləri toplayın:
 - protokolu 1-ci nüsxəsi;
 - səsvermə günü MəSK-ya Seçki Məcəlləsinin müddəalarının pozulması ilə əlaqədar daxil olmuş şikayətlər (ərizələr) və bunlar üzrə MəSK-nın qəbul etdiyi qərarlar (belə hallar mövcuddursa);
 - DSK-dan seçki bülletenlərinin alınması haqqında akt;
 - seçicilərə verilmiş seçki bülletenlərinin kəsilmiş sol küncələrinin sayı haqqında akt;
 - DSK-dan gözə görünməyən mürəkkəb balonlarının, ultrabənövşəyi lampaların və ehtiyat batareyaların alınması barədə akt;
 - istifadə edilməmiş seçki bülletenlərinin ləğv edilməsi haqqında akt (bülletenlərin sayı göstərilməklə);
 - qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqələrinin verilməsi və istifadə edilməmiş vəsiqələrin ləğv edilməsi haqqında akt (həmin vəsiqələrin sayı göstərilməklə);
 - korlanmış seçki bülletenlərinin sayı haqqında akt;
 - səsvermə otağından kənar səsvermə prosesi zamanı istifadə edilmiş və istifadə edilməmiş seçki bülletenlərinin sayı haqqında akt;
 - seçki bülletenləri və seçki məntəqəsi üzrə seçicilərin siyahısı [qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqələri və müvafiq qərarlar da əlavə edilməklə].
- ↳ Adları çəkilən aktların MəSK-nın sədri və katibləri tərəfindən imzalandığına və möhürləndiyinə əmin olun.
- ↳ MəSK-ya ünvanlanmış bütün şikayətlərin və müvafiq qərarların təsdiq olunmuş nüsxələrindən bir toplu düzəldin.
- ↳ Sonra MəSK-ya ünvanlanmış şikayətlərin və MəSK-nın bu şikayətlər barədə qərarlarının əsillərini rəsmi protokolu birinci nüsxəsinə əlavə edin.
- ↳ Qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqələri də əlavə edilməklə, seçici siyahılarını bir zərfə qoyun və həmin zərfləri işarələyin (müvafiq qeyd edin).
- ↳ Seçki məntəqəsi üzrə istifadə olunmuş və istifadə olunmamış, etibarlı və etibarsız seçki bülletenlərini ayrıca zərflərə yığın. Onları işarələyin (müvafiq qeyd edin).
- ↳ Səsvermə prosesi başa çatanaqədər topladığınız və zərflərə qoyduğunuz bütün materialları bir yerə yığın.
- ↳ Yuxarıda göstərilənləri – protokolu, aktları, şikayətləri və digər materialları DSK-ya göndərmək üçün bir bağlamaya (iri bir zərfə) yığın.
- ↳ Bağlamanın (zərfin) üzərinə MəSK-nın nömrəsini, "protokol" sözünü və bağlamada (zərfdə)

olan sənədlərin və materialların siyahısını yazın.

- Bağlamı (zərfi) dərhal, lakin 24 saatdan gec olmayaraq MnSK-nın sədri və müxtəlif siyasi partiyaları təmsil edən iki MnSK üzvünün və müşahidəçilərin müşayiəti ilə DSK-ya göndərin.

YADDA SAXLA!

Hər hansı bir protokol karandaşla doldurulubsa və ya düzgün doldurulmayıbsa, boşdursa, yaxud onda düzəlişlər edilibsə, eləcə də MnSK üzvlərinin ən azı üçdə ikisi tərəfindən **İMZALANMAYIBSA**, DSK həmin protokolu **ETİBARSIZ** hesab edəcək.

MnSK-da saxlanılan sənədlər:

- protokolun 2-ci nüsxəsi;
- səsvermə günü MnSK-ya Seçki Məcəlləsinin müddələrinin pozulması ilə əlaqədar daxil olmuş şikayətlərin (ərizələrin) təsdiq olunmuş surətləri;
- MnSK qərarlarının təsdiq olunmuş surətləri;
- MnSK tərəfindən seçki bülletenlərinin alınması haqqında aktın təsdiq olunmuş surəti;
- DSK-dan gözə görünməyən mürəkkəb balonlarının, ultrabənövşəyi lampa və ehtiyat batareyaların alınması barədə aktın təsdiq olunmuş surəti;
- istifadə edilməmiş seçki bülletenlərinin ləğvi haqqında aktın təsdiq olunmuş surəti;
- qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqələrinin verilməsi və istifadə edilməmiş qeydiyyatdan çıxma (səsvermə) vəsiqələrinin ləğvi haqqında aktların təsdiq olunmuş surətləri;
- seçki bülletenlərinin kəsilmiş sol küncləri;
- korlanmış seçki bülletenlərinin kəsikləri;
- səsverməni və səsərin hesablanmasını müşahidə edən şəxslərin siyahısı.

Bu sənədlər MnSK-nın fəaliyyətinin sonuna kimi MnSK-da saxlanılır.

4.4. SEÇKİ MƏNTƏQƏSİNİN BAĞLANMASI

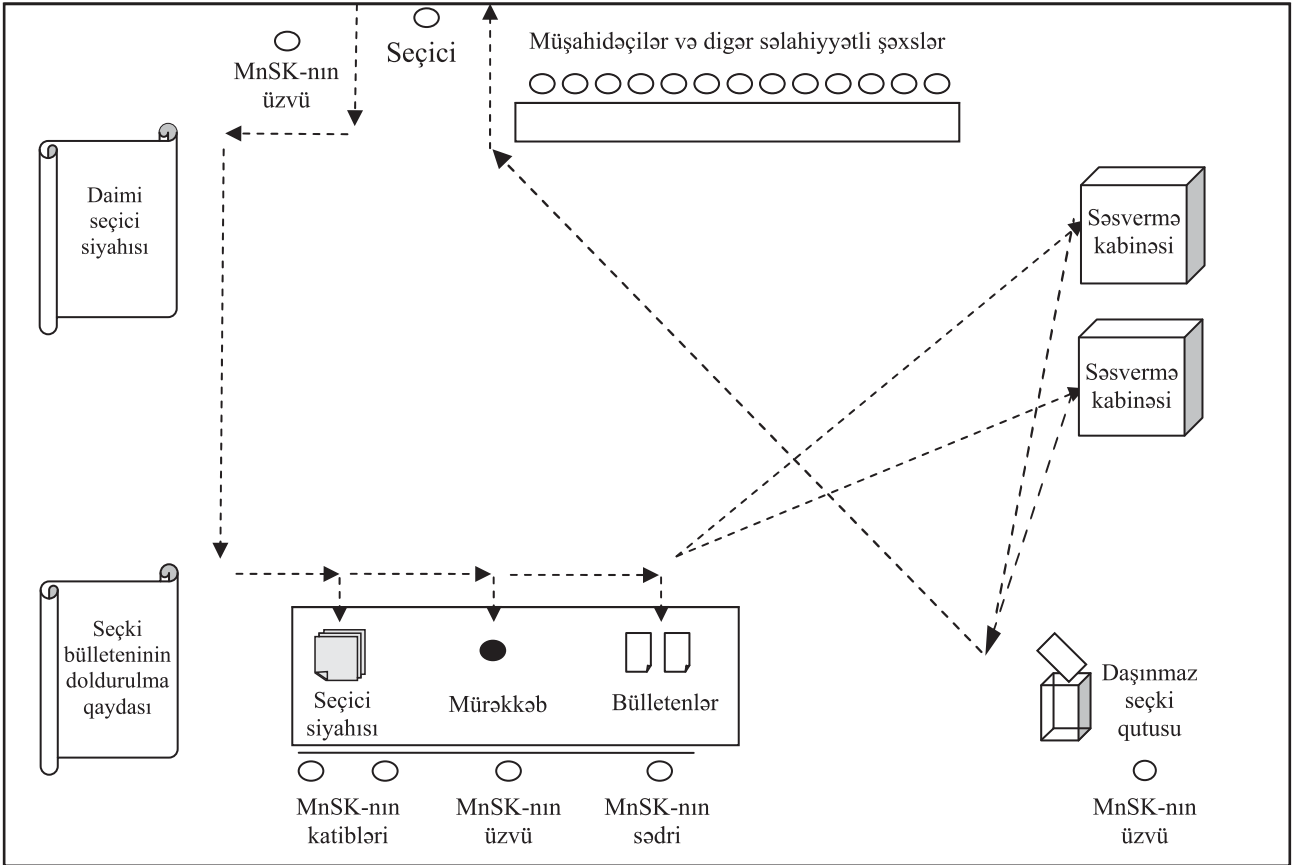
MnSK-nın sədri seçki məntəqəsini bağlamazdan əvvəl aşağıdakıları yəqin edir:

- səsvermənin nəticələri haqqında rəsmi protokol MSK-nın təlimatlarına uyğun doldurulub;
- həmin protokolun 3-cü nüsxəsi məlumat lövhəsinə vurulub;
- rəsmi protokolun surətini əldə etmək istəyən müşahidəçilərə onun MnSK-nın möhrü ilə təsdiqlənmiş surəti verilib;
- bütün seçki materialları tələb olunan qaydada yığılıb bağlanaraq DSK-ya göndərilir, ya da MnSK-nın binasında lazımi qaydada müvəqqəti olaraq mühafizə edilir;
- bütün müşahidəçilər və mətbuat nümayəndələri seçki məntəqəsini tərk ediblər.

Yuxarıda göstərilənləri yəqin etdikdən sonra MnSK-nın sədri MnSK üzvlərini buraxıb seçki məntəqəsini bağlaya bilər.

QEYD: “Seçki günü üçün Yaddaş” kitabçası seçki keçirilən bütün seçki məntəqələrində tətbiq edilir.

Veb-kamera quraşdırılan səsvermə otağını aşağıdakı sxemə uyğun təşkil edin!

QEYD: Səsvermə otağı elə təşkil olunmalıdır ki, səsvermə kabinələri istisna olmaqla, seçki məntəqəsinin içərisində gedən prosesləri veb-kamera vasitəsilə müşahidə etmək mümkün olsun.

